

Notulen

***van het verhandelde in de vergadering
van provinciale staten van Utrecht***

gehouden op 12 maart 2007

Naamlijst

van de leden van provinciale staten van Utrecht

Vergadering 12 maart 2007

Mr. B. Staal, wnd. voorzitter

L.C.A.W. Graafhuis, griffier

G.J.M. Aaftink, Maarssen

R. van Benthem, Eemnes

dr. R. Bisschop, Veenendaal

drs. R.P.F. Bijkerk, Veenendaal

drs. W.J. Bos, Oud Zuilen

mevr. ir. S. van Bruggen, Amersfoort

ir. D.J. van den Burg, Utrecht

mevr. drs. M.C. Das, Utrecht

mevr L.C. Dekkers-Raadsen, Harmelen

M.C. van Dijk, Maarssen

drs. A.J. Ditewig, Bilthoven

mevr. P. Doornenbal-van der Vlist, Lopik

mevr. mr. K.J. Fokker, Driebergen

drs. J.H. Gaaikema, Mijdrecht

M. van de Groep, Bunschoten

H. Hooijer, Amersfoort

E. Jongsma, Kamerik

mevr. A. Jonkers-Cornelisse, Eemnes

mevr. I. van de Kamp, Amersfoort

mevr. G.B. van Keulen-Saenger, Tull en 't Waal

S.J. Klarenbeek, Soesterberg

H.R.A.L. Klein Kranenburg, Hagestein

J.F.M. Kloppenborg, Utrecht

M. van der Kolk, Utrecht

J. Konijnenbelt, Leusden

drs. J.A.J. Konings, Vleuten

A.T.A. Koopmanschap, Utrecht

mevr. J.C. Kramer, Bunschoten

C.J. van Kranenburg, Driebergen

mevr. D. Lamers-Tiecken, Nieuwegein

M.F. van Leeuwen, Maartensdijk

dr. B. Levering, Montfoort

J.W.R. van Lunteren, Hoogland

mr. A.G. van Malenstein, Maarn

mr. drs. G.T.A. Menges, Woerden

drs. A. Najib, Utrecht

mevr. H. Nap, Veenendaal

W. de Niet, Zeist

drs. B. Nugteren, Utrecht

mevr. S.D. Oosterhuis, Leusden

mevr. drs. ing. I.L. Oostlander, Amersfoort

drs. J.H.A. van Oostrum, Houten

drs. J.Ph. Overbeek, Utrecht

mevr. P. Pieper-Hagen, Mijdrecht

J.R. Ploeger, Utrecht

drs. W.M. van der Poel, Loenen aan de Vecht

P.C. Pollmann, Doorn

G.M. Putters, Soestdijk

E.M.M. Rateland, Woerden

mevr. A.H. Raven, Utrecht

mr. J.G.M. Reerink, Zeist

mr. drs. F.Th.M. Rohof, Utrecht

drs. T.G.P.M. Ruijs, Zeist

J.L.N. Schreurs, Utrecht

P. Seldenrijk, Eemnes

mr. J.J.J. Streefland, Utrecht

mevr. ir. A.A. Swets, Utrecht

drs. R. Vis, Amersfoort

F.J. Vos, Werkhoven

L. de Vries, Harmelen

drs. R.E. de Vries, Hollandsche Rading

ir. B.A. Witteman, Kockengen

Bladwijzer

op de notulen van provinciale staten van Utrecht

Vergadering 12 maart 2007

Onderwerp	Bladzijde	Nummer
STATEN (provinciale)		
Onderzoek geloofsbrieven	11	
Afscheid vertrekkende Statenleden.....	11 t/m 34	

Presentielijst

Vergadering 12 maart 2007.

G.J.M. Aaftink, Maarssen
R. van Benthem, Eemnes
drs. R.P.F. Bijkerk, Veenendaal
dr. R. Bisschop, Veenendaal
drs. W.J. Bos, Oud Zuilen
mevr. ir. S. van Bruggen, Amersfoort
ir. D.J. van den Burg, Utrecht
mevr. drs. M.C. Das, Utrecht
mevr L.C. Dekkers-Raadsen, Harmelen
M.C. van Dijk, Maarssen
drs. A.J. Ditewig, Bilthoven
mevr. P. Doornenbal-van der Vlist, Lopik
mevr. mr. K.J. Fokker, Driebergen
M. van de Groep, Bunschoten
H. Hooijer, Amersfoort
E. Jongsmā, Kamerik
mevr. A. Jonkers-Cornelisse, Eemnes
mevr. I. van de Kamp, Amersfoort
mevr. G.B. van Keulen-Saenger, Tull en 't Waal
S.J. Klarenbeek, Soesterberg
H.R.A.L. Klein Kranenburg, Hagestein
J.F.M. Kloppenborg, Utrecht
M. van der Kolk, Utrecht
J. Konijnenbelt, Leusden
drs. J.A.J. Konings, Vleuten
A.T.A. Koopmanschap, Utrecht
mevr. J.C. Kramer, Bunschoten
C.J. van Kranenburg, Driebergen
mevr. D. Lamers-Tiecken, Nieuwegein
M.F. van Leeuwen, Maartensdijk
dr. B. Levering, Montfoort
J.W.R. van Lunteren, Hoogland
mr. A.G. van Malenstein, Maarn
mr. drs. G.T.A. Menges, Woerden
drs. A. Najib, Utrecht
mevr. H. Nap, Veenendaal
W. de Niet, Zeist
drs. B. Nugteren, Utrecht
mevr. S.D. Oosterhuis, Leusden
mevr. drs. ing. I.L. Oostlander, Amersfoort
drs. J.H.A. van Oostrum, Houten
drs. J.Ph. Overbeek, Utrecht
mevr. P. Pieper-Hagen, Mijdrecht

J.R. Ploeger, Utrecht
P.C. Pollmann, Doorn
G.M. Putters, Soestdijk
E.M.M. Rateland, Woerden
mevr. A.H. Raven, Utrecht
mr. J.G.M. Reerink, Zeist
drs. T.G.P.M. Ruijs, Zeist
J.L.N. Schreurs, Utrecht
mr. J.J.J. Streefland, Utrecht
mevr. ir. A.A. Swets, Utrecht
drs. R. Vis, Amersfoort
F.J. Vos, Werkhoven
L. de Vries, Harmelen
drs. R.E. de Vries, Hollandsche Rading
ir. B.A. Witteman, Kockengen

Afwezig:

drs. J.H. Gaaikema, Mijdrecht
drs. W.M. van der Poel, Loenen aan de Vecht
mr. drs. F.Th.M. Rohof, Utrecht
P. Seldenrijk, Eemnes

Leden van Gedeputeerde Staten

J. Binnekamp, IJsselstein
mr. J.H. Ekkers, Vianen
mevr. mr. J.G.J. Kamp, Breukelen
drs. J.P.J. Lokker, Soest
dr. G. Mik, Utrecht

Opening

De VOORZITTER: Staten van Utrecht, ik open uw vergadering. Ik zou haast willen zeggen: tot u spreekt Heintje Davids.

Ik dank de Staten voor het vertrouwen dat zij in mij hebben gesteld door de minister te adviseren mij als waarnemer te benoemen. Maar om dat vilein te onderstrepen met de afwezigheid van de hamer hier, vind ik net weer een pas te ver. Ik heb die hamer wel overdragen op 20 december aan de heer Bijkerk, maar wat heeft hij daarmee gedaan?

De heer BIJKERK (GL): Mijnheer de Voorzitter! Die hamer ligt bij mij thuis.

De VOORZITTER: Dus één cadeau hebben we al weggegeven, begrijp ik. Ik moet het dus nu zonder hamer doen. Die heb ik op 20 december inderdaad aan de heer Bijkerk overgedragen die op zijn manier vanuit de huiskamer regeert. Maar hij heeft mij beloofd dat hij die hamer zal overdragen aan mijn opvolger.

Ik heet u, Staten, welkom en in het bijzonder ook onze gasten die graag getuige willen zijn van het afscheid van een groot aantal Statenleden. Dat wordt dan een bijzondere vergadering.

Het kan raar lopen: je denkt immers weg te zijn als voorzitter en opeens ben je er weer. Eigenlijk vind ik het toch ook wel aardig om met de Staten waarmee ik heb samengewerkt nog een keer bij elkaar te zijn. Met plezier en genoeg wil ik vanmiddag uw voorzitter zijn. Ik zal u dan ook graag toespreken als het uw afscheid betreft.

Alvorens dat te doen, meld ik u dat bericht van verhindering is binnengekomen van de heren Rohof, Seldenrijk, Van der Poel, Gaaikema en commissielid Van Iersel.

Hiermee is deze vergadering geopend.

Onderzoek geloofsbrieven.

De VOORZITTER: Aanstaaende donderdag zullen de nieuwe Staten geïnstalleerd worden. De oude Staten doen het onderzoek naar de geloofsbrieven. Dat zijn de paperassen waaruit blijkt dat iemand op de juiste manier is gekozen tot lid van de Staten van Utrecht. Die stukken zijn in handen gesteld van een commissie onder voorzitterschap van mevrouw Raven. Zij heeft dat gedaan samen met mevrouw Van Keulen,

de heer Levering en de heer Bijkerk. Ik vraag mevrouw Raven als voorzitter van de commissie verslag uit te brengen van de bevindingen van de commissie.

Mevrouw RAVEN (CDA): Mijnheer de Voorzitter! De commissie voor de geloofsbrieven heeft die brieven inderdaad onderzocht. Van de 47 leden, waarvan er donderdag 23 nieuw zijn, hebben wij geen bezwaren gevonden zodat aanstaande donderdag tot hun benoeming kan worden overgegaan.

De VOORZITTER: Dank u wel voor deze conclusie. Ik dank de commissie voor de verrichte werkzaamheden.

Afscheid vertrekkende Statenleden.

De VOORZITTER: Ik stel vervolgens het afscheid van de vertrekkende Staten aan de orde. Het 'spoorboekje' ziet er als volgt uit. Ik zal de Statenleden straks graag persoonlijk kort toespreken. Maar eerst geef ik het woord aan de plaatsvervangende voorzitter van de Staten, de heer Bijkerk.

De heer BIJKERK: Mijnheer de Voorzitter! Het laatste samenzijn van de Staten in de oude samenstelling is een bijzonder moment. Staatsrechtelijk verdwijnen wij straks allemaal in de mist van de parlementaire geschiedenis. De een verdwijnt echter meer dan de ander, want 39 leden nemen vandaag ook persoonlijk afscheid: zij zullen niet meer terugkeren in de Staten in de nieuwe samenstelling. Dat laatste geldt ook voor mij.

Als plaatsvervangend voorzitter van de Staten zal ik graag in algemene zin kort stilstaan bij de afgelopen Statenperiode.

Allereerst de menselijke factor. Die is heel belangrijk in de politiek. Op dit moment zijn er 63 Statenleden. Dat zijn 63 mensen met een eigen levensverhaal, vaak ook 63 boeiende mensen. Een deel van hen leer je goed kennen omdat je samen met hen in een Statencommissie zit, of omdat je samen een woordvoerderschap deelt. Er kunnen zelfs vriendschappen uit voortkomen. Soms misschien wel meer: wie weet immers wat er in de commissiekamers is opgebloeid tussen de notulen en de rondvraag? En wie weet wat juist heel wreed in de knop werd gebroken tijdens een Statenvergadering tussen amendement en motie? Maar het zijn 63 boeiende mensen. Deze Staten zijn

natuurlijk ook het verhaal van lief en leed. Soms ook van schokkende gebeurtenissen. Bij het lief denk ik bijvoorbeeld aan collega Tjako Streefland die onlangs vader werd van een zoon. En ik kijk ook naar mijn fractiegenote Martien Das die haar beide jonge kinderen vandaag hier naartoe heeft genomen.

Maar er was ook leed. Heel droevig was het veel te vroege overlijden van ons collega-Statelid Adri van Bokkem. Als Statenleden herinneren wij ons nog allemaal hoe het was tijdens een in memoriam in aanwezigheid van zijn nog heel jonge zoon Koen.

Schokkend – ik kom dan op een ander onderwerp – en ons met heel veel vragen achterlatend, zijn natuurlijk de recente verwickelingen rondom, inmiddels oud-collega-Statelid, de heer Swane. Een gezelschap van mensen met lief en leed en soms ook schokkende ontwikkelingen. Maar ik denk dat die menselijke factor in deze Staten goed tot zijn recht is gekomen. Namelijk dat wij op een goede wijze met elkaar zijn omgegaan. Er waren en er zijn gelukkig allerlei politieke verschillen. Er is een aanzienlijk verschil in temperament en in toonzetting. Wie met passie voor een bepaalde zaak pleit, en het verliest, kan dan oprecht boos worden. Als je dan naar huis reist in je auto of je gaat ijsberen tussen bankstel en eethoek: je bent boos op de anderen en ook op jezelf omdat je het niet goed hebt gedaan. Tegelijkertijd heb ik ervaren, dat heb ik ook bij u allen gezien, dat er telkens op een heel respectvolle wijze met elkaar is omgegaan. En dat er altijd onderscheid is gemaakt tussen bijvoorbeeld de politiek en de persoon. Dat is heel erg goed voor het welbevinden van ons allemaal en dat vertegenwoordigt ook een heel groot democratisch goed.

Dan nog een laatste observatie van de Staten als een verzameling van mensen. Ik heb even snel geteld, maar we hebben in deze Statenperiode minstens vier burgemeesters voortgebracht. Recente nog collega Van de Groep die burgemeester is geworden van onze enige Zuiderzeehaven, en nóg recenter onze collega Van Oostrum die de berggemeente Rhenen gaat hoeden. Beiden gefeliciteerd, maar er moet in dit huis, in deze zaal iets zijn waardoor mensen die daar gevoelig voor zijn ineens tegen zichzelf zeggen, al dan niet staande voor

de spiegel: "Ja, ik weet het, ik word burgemeester." Wij zullen kijken hoe dit zich verder ontwikkelt.

Dan mijn tweede thema: de stand van het Statenwerk. Waarbij ik eerst een blik op de toekomst werp. Negenendertig Statenleden vertrekken. Voor een deel komt dat ook door de verkleining van de Staten. Daarnet bleek echter al bij de bijdrage van mevrouw Raven, dat er in de nieuwe Staten een soort fifty-fiftyverhouding zal zijn tussen oud en nieuw. Net als in 2003 bij het aantreden van deze Staten toen een derde deel van de leden nieuw was; later groeide dat zelfs aan tot ruim 40%. Nieuwkomers en verversing zijn goed. Dat brengt ook veel enthousiasme met zich mee, maar het is tevens een aanslag op het collectief geheugen. Daarmee is het voor burgers lastig als nieuwe Staten zich weinig of misschien helemaal niets kunnen herinneren van discussies die nog maar enkele jaren eerder in de Staten zijn gevoerd, of van genomen besluiten en gedane toezeggingen. Wat dat collectieve geheugen betreft, doe ik daarom een beroep op de zittenblijvers in deze zaal – dus degenen die doorgaan met hun Statenwerk – om ook op dit punt in de nieuwe Statenperiode een extra investering te doen.

Wat de stand van het Statenwerk betreft, is er heel veel kritiek op de provincies. Volgens mij is dat deels terecht, maar soms ook onterecht en soms is het ronduit academische onzin. Tot uw opluchting zal ik daarbij niet verder stilstaan. Wel noem ik een paar dingen. In de afgelopen periode hebben zich immers een paar boeiende zaken voorgedaan in deze zaal. Veel meer dan vroeger bepalen de Staten en de Statencommissies nu hun eigen politieke agenda. Dat is heel goed. Veel meer dan vroeger wordt er ingespeeld op wat er in de samenleving leeft. Via werkbezoeken, maar ik noem dan ook wat er via de commissie Bouwstagnatie is gebeurd. Er zijn nu nieuwe instrumenten die door burgers worden gebruikt – het burgerinitiatief Maartensdijk – en die door ons worden benut, zoals de auditcommissie jeugdzorg. Voorts zijn er natuurlijk belangrijke vernieuwende beleidsplannen aangenomen, met voorop het streekplan. Er is nog een hele wereld te winnen. Ook voor de Staten en de provincies. Maar, en dat zeg ik dan maar als nestor van deze Staten, de Staten mogen trots zijn op wat hier volgens mij tot stand is gebracht – en ik zeg dat dan met gepaste bescheidenheid.

Tot slot enkele woorden van dank. In de eerste plaats doet het ons Staten een bijzonder genoegen dat u, voorzitter, deze vergadering wilt voorzitten en dat u bereid bent geweest het waarnemend voorzitterschap in deze interimperiode op u te nemen. In december hebben wij al officieel afscheid van u genomen en we zijn als Staten collectief benieuwd naar het antwoord op de vraag of de fiets al is aangeschaft, of daarop al langs de boorden van de Vecht wordt geraasd, of er al eens een lekke band is geweest en of een kapot achterlampje al tot een bekeuring heeft geleid. Ook willen wij weten wanneer u de fietstocht met uw maatje zult maken naar Santiago di Compostella en of wij nog een getuigenis zullen krijgen van de innerlijke verrijking die u onderweg zult opdoen. Maar nogmaals onze dank dat u hier vandaag hebt willen zijn om nog eens onze voorzitter te zijn.

Ook danken wij het college van Gedeputeerde Staten en de gedeputeerden elk voor zich. In de afgelopen jaren is er sprake geweest van een goede samenwerking tussen Staten en GS. Onze dank daarvoor.

Een enkele gedeputeerde is al vertrokken. Van een andere is bekend dat een nieuwe ambtstermijn niet meer wordt begeerd. Ook zijn er in dat bankje die zweven tussen hoop en vrees in deze spannende weken. Dus collega-Statensleden: zo dadelijk bij de receptie is het wellicht wel goed een bemoedigend woord te spreken of een enkeling een schouderklopje te geven. Ik zie de heer Ekkers daar al een beetje naar hunkeren.

Ook zeg ik dank aan de provinciesecretaris en algemeen directeur, de heer Herman Sietsma. Via hem zeg ik ook dank aan het hele ambtelijk apparaat. Er is voor de Staten heel veel en heel veel goed werk verricht. In dit verband besteed ik ook aandacht aan al de mensen die hier rondlopen: de bodes en de mensen van de facilitaire diensten. Dank voor de vele goede zorgen.

Persoonlijk was ik even bang dat Herman Sietsma in de kabinetsformatie zou worden meegesleurd, ons daarbij ontheemd achterlatend. Maar dan voor hem natuurlijk wel met de kans om eindelijk dat middenbestuur op orde te brengen en zich daarna te wijden aan het orgelspel. Maar hij is voor ons in ieder geval behouden gebleven.

Tot slot, sta ik apart stil bij de Statengriffie. Vier jaar geleden was er überhaupt geen Statengriffie. Er was wel iets van een begin van een Statengriffie. In de

afgelopen jaren is er heel veel opgebouwd en er is ontzettend hard gewerkt. In dit verband noem ik de eerste Statengriffier, Wilbert van Herwijnen, die zeker in inhoudelijke zin heel veel op de rails heeft gezet. Namens de Staten spreek ik op dit moment in het bijzonder zeer veel waardering uit jegens de huidige Statengriffier, Leo Graafhuis. Onder moeilijke omstandigheden heeft hij de griffie de definitieve vorm gegeven en tot wat hij 'een dreamteam' noemt, weten te smeden. Daar zeer veel dank voor en ook zeer veel dank voor de goede onderlinge samenwerking die wij hebben gehad. Die dank geldt overigens ook voor de overige medewerkers. Zo noem ik Ruud Poort, Hans Schoen, Jenny Stam, Miranda, Wille-mijn, allen zeer bedankt voor de ondersteuning van de Staten.

Tot zover de laatste woorden van de huidige plaatsvervangend voorzitter. Zoals dat een beetje politicus betaamt, heb ik een overdrachtsdocument geschreven. Dat wordt per e-mail verspreid. Ten slotte bedank ik de collega's voor het ook in mij gestelde vertrouwen. (Applaus)

De VOORZITTER: Hij is er. Ik weet niet wat ik ervan moet vinden dat die hamer bij mevrouw Raven vandaan komt. Maar zeer bedankt daarvoor.

Ik dank de heer Bijkerk voor wat hij gezegd heeft.

Op een aantal aspecten kom ik nog nader terug.

Voordat ik overga tot het toespreken van de Statensleden, betrek ik de commissieleden die geen Statenslid zijn bij mijn dank. Dat zijn de heren Benschop, Douma, De Heer, Van Iersel, Landman en Monrooij. In het kader van dit afscheid wil ik ook graag gezegd hebben dat zij in hun ondersteunende werk voor de Staten ten zeerste bedankt worden voor hun bijdrage daaraan.

Staten van Utrecht, dames en heren, nogmaals een bijzonder welkom bij deze bijzondere Statenvergadering waarin we afscheid nemen van 39 Statensleden, waarvan ik er 38 zal toespreken. Ik heb begrepen dat er nog steeds op Statenszetels wordt geboden, maar dat heeft de commissie voor de geloofsbrieven niet op andere gedachten gebracht. Ik weet nu nog niet precies waar straks de teller zal eindigen.

De vicevoorzitter memoreerde het al even en ik wil er in z'n algemeenheid ook gewag van maken dat de voorbije periode van de Staten belangrijk was. En wel omdat het de eerste periode was waarin het dualisme verder vorm gegeven kon worden en ook

verder een kans kon krijgen. Het is immers ook een kwestie van het creëren van kansen.

Dat hebben we vooral ook gedaan aan de hand van een enkele belangrijke onderwerpen. Daarvoor maak ik de Staten een compliment. Een van de laatste onderwerpen dat nog in de Staten aan de orde is geweest, is de Agenda Vitaal Platteland. Over het belang van provincies gesproken. Een bedrag van € 600 miljoen, relatie hebbend met de ecologische hoofdstructuur, recreatieve fietspaden, sanering van verontreinigde bodems, verbetering landbouwstructuur enzovoort. Wie moet dan de kranten geloven die schrijven over 'de wegwijnende bestuurslaag'? Wie zou dat inderdaad geloven als men weet wat er verder in die vier jaar is gebeurd? Ik wijs hierbij op strategische plannen als het waterhuishoudingsplan en het strategische mobiliteitsplan. Maar zeker ook als het gaat om de kernactiviteit: het streekplan. Dat is een ongelooflijk belangrijke taak voor de provincie. En ook binnen dat streekplan, de afzonderlijke projecten. De Vechtvisie waarmee we nog doende zijn, de keuzes die de Staten hebben gemaakt voor Hart van de Heuvelrug, de toekomstvisie voor Soesterberg, genoeg om op te noemen.

Ook als het gaat over hoe wij als organisatie hebben geprobeerd, zowel qua Staten met het dualisme als ook het ambtelijk apparaat, mee te groeien met de tijd tot de presterende provincie; een organisatie in ontwikkeling. Ik durf te zeggen dat dit hier in Utrecht dik voor elkaar is. Er is natuurlijk altijd iets te verbeteren, maar de slagkracht die de Staten hebben ontwikkeld in Agenda 2010 – heel concreet zaken in de provincie realiseren en niet alleen zichtbare zaken als een brug of een weg, maar vaak ook meer onzichtbare zaken zoals in de zorg. De projecten voor de wijken in Veenendaal en Ondiep in de stad Utrecht zijn daarvan een voorbeeld.

Ook als het gaat om lastige momenten. Als er bijvoorbeeld in de jeugdzorg zorgen zijn, waardoor er soms ook lastige ingrepen nodig zijn. De Staten hebben daarbij hun verantwoordelijkheden genomen. Ook hebben zij die genomen bij het stimuleren van de reorganisatie tot en met het nieuwe huis van de provincie waarvoor de plannen in de steigers staan. Kortom: als de kranten schrijven of anderen doen geloven dat de provincie een bestuurslaag is die er niet toe doet, dan herhaal ik hier dat de provincie als bestuur in de achtertuin of op het balkon staat van de burger.

Het gaat om ruimtelijke kwaliteit, het gaat om mi-

lieu, het gaat natuurlijk om de fysieke infrastructuur, het gaat om zorg, kortom: het gaat om zaken die de burger rechtstreeks raken. Dat de burger wat verwijderd is, als het gaat om de zichtbaarheid van dat provinciale bestuur, mag volgens mij anderen nog niet verleiden te doen alsof het er niet toe doet. Niets is minder waar. En als provincieman vind ik het jammer dat verkiezingen zoals die van vorige week zo in het teken staan van de vraag of een coalitie een meerderheid heeft in de Eerste Kamer of niet. Dat is bovendien ook baarljke nonsens. Ik heb zeven jaar mogen zitten in een Kamer waarin een stevige coalitie zat van het CDA en ik heb de heer Lubbers en de heer Caland alleen maar ruzie zien maken. Daar ging het dan om het basisonderwijs, om het gezondheidsstelsel van staatssecretaris Simons. Daar zat een stevige coalitie in de Eerste Kamer, maar dat weerhield die Kamer er niet van iets anders te doen dan wat het kabinet wilde. Met andere woorden: dat het opeens moet gaan om de coalitie in de Eerste kamer, is, zo vind ik, een jammerlijke verduistering van de provinciale verkiezingen geweest. Daarbij gaat het immers om de achtertuin en het welzijn van de burger. Kortom: het gaat ook om een bestuurslaag die corrigerend kan werken voor de lagere overheden. Dat dat daar iets aan prestatie heeft moeten terugverdienen, dat is waar. Ik wil maar graag gezegd hebben dat u dat in de afgelopen vier jaar ook heeft laten zien.

Van ganser harte hoop ik dat als het gaat om verkiezingen voor Provinciale Staten, dit een volgende keer in een ander daglicht komt. Daar kunnen de volgende Staten alles aan doen. Daarover zal ik dan ook aanstaande donderdag graag nog een aantal dingen zeggen als ik de nieuwe Staten mag installeren – dat is dan een andere eer die mij dan te beurt valt: de nieuwe Staten installeren.

Dat is in zijn algemeenheid in uw richting gezegd. Graag loop ik ieder van u persoonlijk langs om stil te staan bij uw vertrek. Maar niet dan nadat ik in navolging van de vicevoorzitter het overlijden van Adri van Bokkem, op veel te jonge leeftijd – 49 jaar – heb genoemd. Hij was een zeer actief Statenlid, in vele commissies zijn bijdrage leverend, hij was iemand wiens hart bij de provincie lag. Vanzelfsprekend memoreren wij hem op het moment waarop wij afscheid nemen van de Staten van de afgelopen periode.

De Statenleden die vertrekken, worden natuurlijk

zoals gebruikelijk geëerd, zo moet u dat dus zien, met een bijzonder glaswerk: de roemer. Om de uitreiking daarvan een beetje ordelijk te houden, zal ik u eerst toespreken. Daarna zal ik eenieder de roemer uitreiken. Dat wordt vervolgd met een aantal andere Statenleden die nog iets meer krijgen.

Ik spreek u graag toe in de volgorde van anciënniteit. Dat is een goed begrip en dat is ook een goede manier om vicevoorzitter van de Staten te worden. Nietwaar, mijnheer Bijkerk? Dat geeft ook een beetje aan dat de Staten in de afgelopen periode soms ook vertrekkende leden hebben gehad. Dan moet daarvoor een aanvulling komen en dat kan gelukkig ook.

Voor sommigen is dat een opstap naar een verdere toekomst, maar voor sommigen blijft het van korte duur. Dat geldt voor de heer Aaftink, een wel heel erg vers Statenlid. U hebt slechts vanaf november tot nu een bijdrage mogen leveren. U wist waarschijnlijk ook dat dit van korte duur zou zijn. Of dat echter ruikt naar meer, dat is altijd maar de vraag. Maar met een teruggang van 63 naar 47 nemen de kansen ook af. Dat is een ding dat zeker is. Maar ik dank u zeer voor uw bereidheid om voor die korte duur deel uit te maken van de Staten van Utrecht.

Mijnheer Van Dijk uit Maarssen heeft eveneens een kort Statenlidmaatschap van maar tien maanden gehad. Maar uw betrokkenheid bij de politiek en ook bij de Staten is iets verder terug te voeren. U bent, naar ik meen, al vanaf uw achttiende – dat is zo te zien toch wel een poosje geleden – campagneleider. U houdt van openheid en elkaar de waarheid durven zeggen en als je dat als campagneleider overleeft, dan zegt dat toch wel iets. Omdat u van duidelijkheid houdt, heeft u onlangs nog in een interview gezegd dat als de PvdA er niet zou zijn, u waarschijnlijk wel bij de SP terecht zou zijn gekomen. Ik vond dat aardig om te lezen omdat dit nog weer eens verkiezingsuitslagen relateert. Er zijn immers posities denkbaar waarin dat verschil niet zo groot is. Of misschien is dat wel groot. Hoe het ook zij, de toekomst zal het leren. De heer Bos heeft er echter absoluut zorgen om, dat kan ik u zeker zeggen. Ik dank ook u, mijnheer Van Dijk, voor uw bereidheid en ik mag graag nog gewag maken van het feit dat u

vanuit uw sociaal gevoel een bijdrage hebt geleverd, ook in de aanloop naar uw Staten-lidmaatschap als campagneleider.

De heer Menges is ook slechts kort in ons midden. Maar dat zegt niks over de intensiteit en lange duur waarmee u in de politiek gediend hebt. U bent iemand die in vele maatschappelijke organisaties betrokken is geweest en daarvan ook lid is geweest. Als ik uw curriculum vitae zie, denk ik dat het lid zijn van de Staten niet per se nodig is om je veel te involveren met de samenleving. Ook vanuit uw persoonlijke achtergrond ingegeven, hebt u er blijk van gegeven een grote sociale interesse te hebben. Dat deed u toen en dat hebt u ook als Statenlid gedaan. U een beetje kennende, denk ik dat u dat na uw Statenlidmaatschap zult blijven doen. Zeer bedankt.

De heer Ploeger is slechts zeven maanden Statenlid geweest. Hij is gekomen na het vertrek van mevrouw Dekker. Dat rook voor hem wel naar meer, maar dan moet de partij ook meewerken. Maar u zou het anders wel gedaan hebben. Dat is een goed teken. Ik hoop voor hem dat de goede tijden weer aanbreken. Gelet op uw leeftijd denk ik dat er voor u nog kansen komen. Ik dank u in ieder geval voor uw bijdrage in de afgelopen maanden.

Mevrouw Van de Kamp, u bent eveneens nog maar korte tijd in ons midden. Dat neemt echter niet weg dat die tijd lang genoeg was om te merken dat u grote betrokkenheid toont bij het sociale beleid en met name als het gaat om jongeren en kinderen. Dat is, dames en heren, een belangrijk beleidsonderwerp. Het lijkt bij de provincie soms wel eens alleen te gaan over wegen en bruggen, maar Statenleden als u, mevrouw Van de Kamp, met die achtergrond en die inbreng maken ook nog eens duidelijk dat onze bestuurslaag meer doet. Ik dank u voor uw inbreng.

Mijnheer Koopmanschap weet zich goed te verkopen. Dat is te zien. U bent altijd goedlachs en u staat achter het spreekgestoelte met de handen op de rug. Dat is mij niet altijd gegeven – ik zou wel eens wat meer moeten doen, zo heb ik op een video teruggezien. De bedaardheid echter waarmee u, mijnheer Koopmanschap, met de handen op de rug uw collega's toespreekt, straalt iets uit. Je zou zo op het eerste gezicht niet zeggen dat u iets hebt met

Zenboeddhisme, maar ik heb begrepen dat dit wel zo is.

U bent geen partijpolitieke scherpstrijper, terwijl je dat vaak wel verwacht, gelet op uw politieke achtergrond. U bent iemand die op zoek is naar wat partijen tot elkaar kan brengen. Die eigenschap kwam u zeer goed uit bij lastige dossiers. Dan noem ik er een paar: polder Groot-Mijdrecht Noord en jeugdzorg. Dossiers waarbij door de provincie geacteerd moet worden, maar waarvan het van groot belang is partijen wat nader tot elkaar te brengen. Dank voor uw bijdrage daarin.

Mevrouw Van Bruggen. De vrouw van de herindeling, als ik dat zo mag zeggen. Vanuit het CDA heeft u veel bijdragen geleverd op het bestuurlijke dossier. Het burgerinitiatief Maartensdijk stond zeker hoog op uw lijstje als het ging om uw bemoeienis. Helaas nemen we ook van u afscheid. Ik heb zelf gemerkt ...

De heer LEVERING (PvdA): Mijnheer de Voorzitter! Het CDA heeft wel gewonnen, maar die partij heeft onze Dieneke nog niet gewonnen.

De VOORZITTER: Zit ik er zo naast?

De heer LEVERING (PvdA): Mijnheer de Voorzitter! Ja, u zit er naast. Het gaat hier om mevrouw Van Bruggen van de PvdA, maar dat is een detail.

De VOORZITTER: Ja, zo'n coalitie, ik ben daar snel aan gewend. Dat kost u, mijnheer Levering, misschien nog moeite. Dat van het CDA is overigens een fout van mij, want het staat hier gewoon goed op mijn papier. Misschien komt dat toch door de betrokken inbreng van mevrouw Van Bruggen. Die kan voor beide partijen goed zijn, nietwaar? Het viel mij echter op dat u, mevrouw Van Bruggen, op een zeer gedegen manier de aandacht wist te vragen voor de beide kanten van de medaille. Die is er inderdaad. En ik moet bekennen dat ik bij een bestuurlijk dossier een medaille nog wel eens snel omdraai. Ik gooi die zeker niet op om me af te vragen of het kop of munt zal zijn. Bij mij moet het immers altijd munt zijn als het gaat om herindeling. Maar u hebt mij, mevrouw Van Bruggen, in de discussie in de commissie Bestuur en Middelen toch een aantal keren met argumenten bestookt die ertoe deden. Ook als het gaat om een bestuurlijk dossier,

gaat het om twee kanten van eenzelfde medaille.

Wij nemen ook afscheid van u, mevrouw Das. Sinds 2003 zit u voor GroenLinks in de Staten in een periode waarin ook andere resultaten werden geboekt. Jammer dat u weggaat. U was zeer betrokken bij het Provinciaal Milieubeleidsplan. Dat komt eigenlijk doordat dat provinciaal programma inzake luchtkwaliteit een rode draad is geweest in uw Statenperiode. Als het daarom gaat, voert u dat ook zelf heel nadrukkelijk uit. U beheert samen met uw man een Peugeot 206-station. Dat is zo'n auto waarvan de leden van Wheels for all via reservering gebruik kunnen maken. Maar daarvoor moeten er ook mensen zijn die dat beheren. Als er dan ook iemand is die weet wat te zeggen als het gaat om dat provinciaal programma luchtkwaliteit, dan brengt u niet alleen uw bedoelingen en opvattingen naar buiten, maar u brengt dat ook nog eens in praktijk. Ik dank u voor uw inbreng en ik wens u veel succes met die rode draad in uw leven.

De heer Gaaikema van D66 heeft zich moeten afmelden wegens ziekte. Wij zullen zijn pragmatische, heldere en vaak ook heel snelle zakelijke aanpak wel missen. Hij heeft in het Statenwerk er altijd plezier in gehad om het heel nadrukkelijk over een concrete zakelijke aanpak te hebben. Zeker als het gaat om Randstadspoor en A12 Bravo.

De heer Klarenbeek is een volksvertegenwoordiger pur sang. Als je immers met voorkeurstemmen in de Staten komt, mag je jezelf ook echt een volksvertegenwoordiger noemen vanuit de thuisbasis Soesterberg. U steekt niet onder stoelen of banken wat u van iets vindt. Ook als het gaat om uw echte Utrechtse komaf. Als ik het goed heb ingeschat, bent u een van de weinigen die ook echt Utrechts kan spreken. Dank voor uw bijdrage in de Staten wat musea, Sociale Agenda, CMO, WMO betreft, de onderwerpen zijn zo op te noemen. U was zeer actief bij het doen van een extra investering voor dementerende bejaarden in het zorgcentrum Snavenburg in Maarssen. Dank voor uw bijdrage in deze Statenperiode.

De heer Konings staat bekend om zijn inbreng bij verkeer. Ik heb al gezegd dat het een misvatting is te denken dat het daarbij alleen maar om verkeer en infrastructuur gaat. Maar als het daar wel om gaat

dan is het ook van belang Statenleden te hebben die in de commissie IME weten waarover ze het hebben en die daarbij een bijdrage kunnen leveren aan de discussie. Bij verkeersinbreng is het vaak een kwestie van precisie. Van verkeer heeft, net als bij voetbal, iedereen verstand. Maar als het bijvoorbeeld gaat om een vraag aangaande het project A12 Bravo, dan moeten wij hier in de Staten wel weten wat we precies willen. Onze dank voor uw bijdrage daarin in de vorm van uw Statenlidmaatschap.

Dat geldt ook voor de betrokkenheid van de heer De Niet. Maar dat geldt niet voor hem alleen bij de A12 Bravo, maar ook voor de museumdagen, de leefbaarheid in de kleine kernen en cliëntorganisaties. Allemaal onderwerpen waarmee u zich graag bemoeide. Niet iedereen heeft daar tijd voor, maar soms is het ook een kwestie van tijd maken. Graag maak ik er in dit verband gewag van dat u een van trouwste Statenleden was als het ging om acte de présence bij werkbezoeken en contacten met de samenleving, Als je dáár je gezicht laat zien en je bijdrage levert, dan mag je ook lastig zijn bij de notulen. Dank voor uw betrokkenheid bij het wel en wee van de Staten van Utrecht.

Mevrouw Oostlander, u verlaat eveneens de Staten. Als senioradviseur mobiliteit en verkeer voor het CDA – dat is een prachtige titel – hebt u sinds 2003 gefunctioneerd als een betrokken Statenlid. In de grote fractie is er vaak een onderwerpverdeling waarbij je als fractielid op een bepaald onderwerp wordt vastgepind. Bij kleine fracties heb je als fractielid met veel meer onderwerpen te maken. Maar het is ook van belang dat er Statenleden zijn die voor hun partij ook andere zaken regelen. Naast het feit dat u vanuit uw Statenlidmaatschap, ook op de achtergrond uw bijdrage hebt geleverd over het onderwerp windmolens, is het ook van belang te melden dat u niet alleen Statenlid was maar ook penningmeester van het CDA. Dank voor uw bijdrage in deze Statenperiode.

De heer Van Oostrum, lid van de VVD, wordt aanstaande donderdag niet geïnstalleerd als Statenlid, maar hoe de man het voor elkaar krijgt, weet ik niet – hij dacht dat hij toch wel een installatie wilde – maar hij wordt op die dag geïnstalleerd als burgemeester van Rhenen. Dat is een prachtige stad in zijn politieke carrière. U had al te kennen gegeven,

mijnheer Van Oostrom, dat de combinatie van het Statenlidmaatschap met dat van wethouder in Houten ook al van de nodige drukte was, dus u zou sowieso al niet terugkomen in de Staten. Maar dat u dat helemaal zou inruilen voor een soort combinatie – een burgemeester is volgens mij immers zowel volksvertegenwoordiger als bestuurder – dat had u ook niet kunnen denken. De heer Bijkerk heeft al het een en ander gezegd over burgemeesters die hier voortgebracht worden. Daar reageer ik nu niet verder op. Ik vraag u alleen dat nog eens na te kijken als mijn opvolger een poosje heeft gefunctioneerd. Daar zou een verband kunnen zijn met deze Staten, maar dat weet ik niet. Ik heb in ieder geval met plezier meegewerkt aan uw benoeming en ik wens u vanaf deze plek van harte succes in het Rhenense. Ik dank u zeer voor uw bijdrage als Statenlid. U gaf zelf ook aan dat de combinatie wenselijk is, en dat is terecht. De Provinciewet laat de combinatie van burgemeester en Statenlidmaatschap, gek genoeg, wel toe. Wat mij betreft, is dat zeer ten onrechte. U wordt zeer bedankt en ik wens u succes in Rhenen.

Vervolgens richt ik mij tot de heer Putters. Ik kan natuurlijk niet om het feit heen dat hij aan den lijve heeft ondervonden wat politiek kan losmaken. Als we met z'n allen terugkijken naar de opkomst van de LPF enige jaren geleden, dan is één ding zeker: als je met goede bedoelingen zo'n partij begint en daaraan een bijdrage wilt leveren, dan is het vervelend als je in de mallemlen van allerlei andere zaken terecht komt. Daarover hebben wij wel eens van gedachten gewisseld. Het is in u te prijzen dat u daarin hebt stand gehouden en geprobeerd hebt zo goed en zo kwaad als dat ging de nadelige effecten daarvan te beperken. Het is begrijpelijk dat u zich na enige tijd hebt afgevraagd of dat wel goed was en dat u vervolgens de beschutting van de VVD hebt opgezocht. Dat is niet een beschutting voor iedereen. Er zijn echter momenten waarop dat voor sommige mensen toch geldt. Met respect voor het feit dat u op een lastig moment keuzes hebt willen maken, dank ik ook u, mijnheer Putters, voor uw bijdrage als lid van deze Staten.

Mijnheer Reerink. Ja, dat is een bijzondere. Als je naam als Statenlid af en toe valt in GS, dan weet ik niet of dat voor u iets belangrijks zou zijn, dat wordt immers niet bijgehouden, maar ik durf echter wel te

zeggen dat u daar nog wel eens aan de orde kwam. Niet zozeer als persoon, maar wel als het ging om de manier waarop u de vinger legde bij verschillende dossiers. Mijnheer Reerink, u bent niet een man van de grote lijnen. Sterker nog: als u het gevoel had dat iemand de details niet kende, was u ook niet te beroerd om te zeggen dat de betrokkene de stukken niet had gelezen. Het is maar goed dat ik geen portefeuillehouder RO in het college was, want dan zou u, mijnheer Reerink, toch vaak gelijk hebben gehad. U bent wel een typisch voorbeeld van een lid van de Staten dat, zeer nadrukkelijk betrokken bij het onderwerp, de balans probeert op te zoeken tussen het duiken in de details, het staan voor principiële keuzes – ook als het gaat om de ruimtelijke ordening – en toch probeert mee te werken aan een gezamenlijke besluitvorming. Dat is belangrijk. Soms met eigen schetsjes en met verve bent u op hooravonden de samenleving tegemoet getreden. U was daarbij niet bang om minder populaire boodschappen naar voren te brengen. Soms ergerde u zich daarbij aan de politiek op hoofdlijnen. U hebt een belangrijke bijdrage geleverd aan de discussie over talrijke onderwerpen op het gebied van de ruimtelijke ordening. Uw Statenlidmaatschap was zoals wij ons dat goed kunnen voorstellen: volksvertegenwoordigend en meehelpend aan gezamenlijke besluitvorming. En soms ook namens alle fracties als het ging om de zendmasten. Zeer bedankt voor uw actieve inbreng in de Staten van Utrecht.

Mijnheer Schreurs, lid van de PvdA, met u verliezen we de benjamin van ons gezelschap. Dat mag gezegd zijn. Er lag nog zo'n lange weg open. Misschien ook wel veel te lang om te gaan voordat je van benjamin tot nestor kunt promoveren. Maar het geeft ook wel weer de mogelijkheid om op andere momenten wellicht weer in de politiek op te duiken. We zullen u missen als iemand die veel zorg besteedde aan zijn bijdragen en die vaak met een mooi citaat begon uit de literatuur, of die iets aan de actualiteit ontleende. U hebt in uw vierjarige Statenlidmaatschap veel gedaan voor de Agenda Vitaal Platteland, een ongelooflijk belangrijk onderwerp, zoals ik in het begin van mijn toespraak reeds memoreerde. Daar hebben we laten zien wat we als provincie kunnen en dat wij er toe doen. Dat deed u ook. Zeer bedankt voor uw bijdrage.

Als de provincie Utrecht – zo zeg ik nu tot mevrouw Lamers van de VVD – ergens bekendheid aan kan

ontlenen dan is dat aan het feit dat wij onszelf wel eens de kennisprovincie noemen. In de provincie zijn veel kennisinstituten gevestigd waaraan wij in de afgelopen jaren als provincie hebben geprobeerd bij te dragen met het verder stimuleren van die kenniseconomie. U hebt daaraan, mevrouw Lamers, vanuit uw Statenlidmaatschap een bijdrage geleverd. Sterker nog: u bent vaak op de bres gaan staan voor de kenniseconomie in de provincie Utrecht. Dank daarvoor. Ook dank ik u voor uw Statenlidmaatschap van deze provincie en voor uw werk in twee commissies: die voor Ruimte en Groen en die voor Mobiliteit, Economie en Infrastructuur. De kenniseconomie zal absoluut een kurk zijn die wij hier blijvend zullen moeten koesteren.

Mijnheer De Vries van de SP, als we het hebben over op de bres staan, dan deed u dat voor verschillende zaken. Onder andere voor de kleine kernen. U hebt om begrijpelijke redenen – of dat terecht is of niet, mag ik nooit zeggen – bij de discussie over de Verordening rond- en randwegen gepleit voor het behoud van het scholierenvervoer. Voorts heeft u gepleit voor de aanleg van fietspaden en voor het investeren in openbaar vervoer, in plaats van € 5 miljoen uit te trekken voor de rondweg. Daarmee hebt u blijk gegeven van uw betrokkenheid bij wat er in de samenleving gaande is en welke politieke keuzes er te maken zijn. Die keuzes zijn er te maken – maar ze worden niet altijd gemaakt – maar u hebt, zo heb ik dat als voorzitter ervaren, altijd op een heldere manier kunnen duidelijk maken welke kant het ook op zou kunnen gaan. Als ik de term 'helder' gebruik dan was dat ook echt helder. Veel woorden had u immers niet nodig om te zeggen wat u ervan vond. In heldere taal zeg ik dan ook: zeer bedankt voor die echte volksvertegenwoordigende inbreng.

Wie mevrouw Kramer zegt, ziet weidevogels van het Eemland op de achtergrond voor zich. Want natuur, reconstructie, Ecologische Hoofdstructuur (EHS), jachtzaken, dat zijn allemaal onderwerpen die u zeer na het hart liggen. Sinds 2002 hebt u op die onderwerpen uw bijdragen geleverd in de Staten. En ik het herhaal nog maar: die onderwerpen benadrukken nog eens hoe belangrijk de bestuurslaag is die provincie heet. Als het gaat om natuur: de natuuraankopen die wij hier jaar in jaar uit nog

steeds verwezenlijken, als het gaat om de EHS en de reconstructie als de landbouw een stap terug moet doen, dan zijn dat onderwerpen waarbij we niet zonder zeer actieve Statenleden op dat gebied kunnen. Mevrouw Kramer, u wordt zeer bedankt voor uw inbreng.

De heer Overbeek heeft een grote betrokkenheid getoond bij mensen die zorg behoeven. U was, mijnheer Overbeek, een zeer actieve woordvoerder als het ging om jeugdzorg. Zeker ook vanuit uw persoonlijke achtergrond weet u als geen ander het belang te onderstrepen van cliëntenorganisaties. Maar ook als het gaat om een pleidooi voor de leefbaarheid van kleine kernen. Dat was een zeer terechte bijdrage die u hier in de Staten hebt geleverd. Daar voeg ik zelf nog aan toe dat ik groot respect heb voor de moed waarmee u dit werk doet. In uw omstandigheid is dat niet makkelijk, maar het gekke is – en dat zeg ik nog eens persoonlijk – dat dit niet aan u te merken was en is. Ik heb ook het persoonlijke contact met u zeer op prijs gesteld. U was een Statenlid dat gewoon regelmatig langskomt en die dan ook nog heel verstandige dingen kan zeggen tegen een voorzitter die fysiek wel op de veertiende verdieping zit, maar soms met zijn gedachten op de dertigste vertoeft. Dan is het goed als je eens even wordt herinnerd aan de dagelijkse dingen. Zeer bedankt voor uw bijdrage in de Staten.

Mevrouw Oosterhuis, u bent een echte liberaal. U bent helder in uw opvattingen over zelfredzaamheid van mensen en het voorzien in eigen levensonderhoud als vertrekpunt. Dat zegt niks over uw sociale hart en solidariteit. Over zelfredzaamheid hebt u echter meer dan eens betoogd dat dit voorop moet staan met zo weinig mogelijk overheidsingrijpen. Dat is liberaal en zo liberaal als een liberaal moet en kan zijn. Zo verdween u, mevrouw Oosterhuis, opeens uit de Staten. Maar u zat daar net zo snel weer in en dat was tot uw eigen genoegen. In dat Statenlidmaatschap hebt u een belangrijke bijdrage geleverd aan het provinciaal milieubeleidsplan en dan noem ik de Nederrijnse Plas. Zeer bedankt daarvoor. Ook graag succes toegewenst in uw nieuwe toekomst. Ik heb de kaart gezien: een prachtige boerderij in het Noorden waar mooi wonen verenigd kan worden met cultuur en gasten aan huis. Ik wens u daar veel succes bij.

Mijnheer Jongsma, in 1999 bent u in de Staten

gekozen. Zitting hebbend in de commissie Water en Milieu hebt u een belangrijke bijdrage kunnen leveren vanuit uw achtergrond als exvoorzitter van de Vervoersbond V en V. U bleef op die manier betrokken bij uw oude liefde: vervoer, ook door middel van een plaatsvervangend lidmaatschap van de commissie Infrastructuur, Mobiliteit en Economie. Namens de provincie Utrecht was u algemeen bestuurslid van Recreatieschap Stichtse Groenlanden. Daar hebt u ook – en daar past de dank voor – veel gedaan aan het onderwerp luchtkwaliteit en koude-warmte opslag. Ik zou kunnen zeggen: mijnheer Jongsma dank voor het in vervoering brengen van de Staten.

Mevrouw Van Keulen, u hebt een lange Statengeschiedenis. Eerst als fractiemedewerker – er zijn immers partijen waarbij je gewoon gedegen wordt opgeleid – en daarna als Statenlid. Daarmee verdwijnt met u ook een routinier uit de Staten. Niet alleen als het gaat over hoe het hier in de Staten toegaat, maar ook als het gaat om te weten hoe het ervaart om heel lang dezelfde coalitie tegenover je te vinden. Hier en daar verstikte u haast in ongelijk daarover. Dat is ook wel begrijpelijk. Wie zich 1991 weten te herinneren, weten ongetwijfeld ook welke deuk in dat jaar werd opgelopen. Uit eigen waarneming weet ook ik dat nog. Dat was op het moment waarop ik door een eclatante verkiezingsoverwinning van een niet nader te noemen partij in de Eerste Kamer terecht kwam. Dat was, geloof ik, ook het moment waarop die partij dacht in dit college te komen.

U staat mij wel toe, mevrouw Van Keulen, dat ik dit nog even naar voren heb gehaald. U was dus een routinier. Dat was ook goed te merken bij lastige vragen en bij om een belangrijk recht van de Staten, namelijk om zelf initiatieven te nemen. U was medeindienner van het initiatiefvoorstel Burgerinitiatief. Wie had kunnen denken dat zo snel na indiening daarvan ook al een burgerinitiatief voorhanden was in de vorm van burgerinitiatief Maartensdijk. Met u verliezen wij dus een routinier. Ook iemand die niet te beroerd was om heel praktische zaken aan te snijden. Of het rookhoekje van de heer Van de Groep, dat naar zijn idee wat te tochtig was. Dat zegt iemand dat ie graag wil roken maar niet op de tocht wil staan. De vraag is dan wat er slechter voor de gezondheid is. Mevrouw Van Keulen wilde echter ook niet betutteld worden toen ik als voorzitter be-

dacht dat wij ons enige beperking moesten opleggen bij het drinken van een glaasje. Ik kon die discussie toen alleen maar winnen door voor te stellen dit maar op de agenda van de Staten te zetten. Het is dan ook bij dat ene glaasje gebleven.

Ik dank u, mevrouw Van Keulen, voor uw bijdrage. U hield niet van omslachtig taalgebruik, maar u hield wel van een actieve bijdrage voor de Sociale Agenda, kennisinnovatie, sport, bibliotheekwerk en cultuur. U hebt zich daar hard voor gemaakt. Het is te begrijpen dat u zegt dat een ander dat stokje maar van u over moet nemen.

Mijnheer Van der Kolk u was medeindiener, dus samen met anderen, voor dat initiatiefvoorstel Burgerinitiatief. U hebt dat als een tijger verdedigd. Ik was daar getuige van. Terecht was u als een tijger en dat was, zo moet ik zeggen, vooral nodig jegens de heer Binnekamp. Want die zag allerlei andere dingen achter zo'n burgerinitiatief. Die zag dat meteen als een handvat voor belangenorganisaties en andere fracties en die vond dat een absolute bedreiging voor het dualisme. Maar u hebt zich daar niets van aangetrokken en u bent als een tijger daarvoor gaan staan en u hebt meegeholpen dit voorstel door de Staten te halen. Aan de glimlach van de heer Binnekamp te zien, vindt hij dat, achteraf gezien, eigenlijk wel goed. Daarnaast was u een stimulator voor een conferentie over bereikbaarheid van kleine kernen voor het openbaar vervoer. Echt een onderwerp waarvan verwacht mag worden dat Statenleden daarvoor initiatieven zullen ontplooiën.

Mijnheer Levering van de PvdA, u bent de man van het stellen van retorische vragen. U bent ook iemand die regelmatig de landelijk politiek erbij haalde en u bent iemand die zich geel en groen ergerde aan de discussie dat er veel mis zou zijn met de politieke organisatie binnen Nederland. Vóór uw Statenlidmaatschap zat u al enige jaren in de politiek in uw gemeente Montfoort. Het zou mij niet verbazen als uw liefde voor de politiek blijft en zich op een ander moment nog wel weer eens manifesteert. Volgens mij bent u nog niet klaar. U hebt immers gezegd dat als politiek niet tegelijkertijd je hobby is, dan red je het niet. Volgens mij is het uw hobby. Het zou mij niet verwonderen dat u zich op het gebied van jeugdzorg regelmatig bekommert om de gang van zaken. Dat klopt ook wel voor een pedagoog en schrijver van het boekje 'Dat komt vanzelf wel goed'.

Toen ik die titel zag, moest ik terugdenken aan een debat dat ik eens onderging over nevenfuncties. U deed dat toen heel nuchter af met te zeggen: als je iets gedaan wilt hebben, 'ask a busy man'. Dat komt vanzelf wel goed en dat is ook goed gekomen.

In zijn algemeenheid zeg ik dat, maar dan wel in bijzonder in uw richting, omdat het u siert, en omdat u een politicus bent die er niet voor terugdeinst om iets te vinden en daarop terug te komen. Dat is eigenlijk iets, en dat mag wel eens gezegd worden, dat we soms wel eens missen in de politiek. Wat we soms in de politiek zien, is dat men in de beslotenheid van de fractiekamer een standpunt inneemt en daarbij gelijktijdig het schuttersputje graaft, de deur openzet en de discussie begint. En dat terwijl het in de politiek zou moeten gaan over het elkaar overtuigen van standpunten. Welnu, u, mijnheer Levering, bent politicus en daarom heb ik dat onderwerp maar eens aangesneden. U bent een politicus die niet te beroerd is gebleken om bepaalde zaken te vinden en die daarop ook terug kan komen. Als we de politiek ook zien als een moment om elkaar van dingen te overtuigen, zou dit de politiek sieren als dat vaker zou gebeuren.

Ik dank u zeer voor uw bijdrage en ik ben benieuwd op welk moment u zult laten zien dat u de politiek niet los kunt laten.

Mevrouw Pieper, u staat bekend om uw bijdrage aan jeugdzorg en de zorg in het algemeen, maar ook aan de methodiek om uitgeprocedeerde asielzoekers uit de illegaliteit te houden. Dat is een zeer belangrijk onderwerp omdat die mensen vaak een andere verleiding niet kunnen weerstaan, namelijk wél de illegaliteit in gaan en daarmee buiten beeld geraken waardoor ze eigenlijk in een situatie terecht komen die een spiraal naar beneden is. Uitgeprocedeerde asielzoekers – het is een hard gelag dat te moeten zeggen – horen immers terug te keren naar het land van herkomst. Dat op een goede manier begeleiden, is een belangrijk onderwerp.

U staat ook bekend om uw bijdrage aan de gebiedsvisie en het uitvoeringsprogramma Grebbelinie.

Ik dank u zeer voor uw bijdragen in de Staten van Utrecht die ook alles te maken hadden met uw uitstekende contacten met de samenleving; een volksvertegenwoordiger, goed verbonden met de kiezers. Dat bleek ook wel bij lastige onderwerpen als het bibliotheekwerk. En wat te denken van de Pyramide van Austerlitz? Het kritisch volgen van de gedepu-

teerde Van Bergen heeft u zeker gedaan in het belang van het Statenwerk. Dank daarvoor.

Hier zou ik graag een break willen hebben omdat ik nog een aantal andere Statenleden afzonderlijk wil toespreken. Het lijkt mij een goed moment dat ik de Statenleden die ik zojuist heb toegesproken, vraag naar voren te komen, zodat ik ze de roemer kan overhandigen. De roemer als bewijs van het feit dat u Statenlid was, want de roemer is niet weggelegd voor niet-Statenleden, tenzij ze commissaris van de koningin zijn. Dat is geloof ik de enige uitzondering. Ik kreeg de roemer immers ook en ik ben er trots op. Een goed glas wijn past er zeker in. Als u de roemer daarvoor gebruikt, toast dan op het welzijn van deze provincie. Mag ik u nu vragen naar voren te komen?

Uitreiking van de roemers en bloemen.

De VOORZITTER: Ik stel u voor deze bijeenkomst te vervolgen.

Ik ga verder met het afscheidnemen van nog een aantal Statenleden. Dat doe ik omdat terecht het zijn van volksvertegenwoordiger een bijzondere verantwoordelijkheid is. Dat is natuurlijk iets dat mensen vaak opzoeken, ook omdat ze dat zelf graag willen en ook omdat ze daarbij een persoonlijk belang hebben. Ik heb echter nog nooit een volksvertegenwoordiger ontmoet die niet het publieke belang wilde dienen. Je hoort wel eens discussies over de verschillen tussen bedrijfsleven en overheid. Welnu, ik heb beide kanten van de tafel afwisselend gezien: volksvertegenwoordigers zijn mensen die dat niet doen als ze geen verantwoordelijkheid voelen voor de publieke zaak. Het is dus terecht dat voor mensen die dat gedurende lange tijd en zeer intensief hebben gedaan, waardering bestaat. Die waardering is natuurlijk niet minder voor de mensen die ik zojuist heb toegesproken. Maar een aantal mensen heeft wat langer eelt op de politieke ziel, als ik dat zo mag zeggen. 'Langer' betekent ook vaak: een diepere betrokkenheid. Het is mij daarom dan ook een buitengewoon genoeg te kunnen melden dat de Statenleden die ik straks naar voren zal roepen, een zodanige staat van dienst hebben dat zij in aanmerking komen voor de koninklijke onderscheiding die daarbij hoort. Daarover wordt wel eens verschillend gedacht, maar het is en blijft een belangrijk signaal in onze samenleving voor waardering van inspanning voor de samenleving. Daar is die koninklijke

onderscheiding voor.

Ik mag dan allereerst de heer Rateland noemen die weliswaar nog niet zo lang in de Staten zit – pas sinds 2005. Van 1994 tot 2004 was u, mijnheer Rateland, als raadslid actief in de gemeenteraad van Woerden, ook een volksvertegenwoordigend orgaan. U hebt meegewerkt aan de werkgroep Arbeidsmarkt, de werkgroep van Adri van Bokkem, waarin u een belangrijke bijdrage hebt geleverd. Het opvallende van u is dat u een modern Statenlid bent. Dat is een eigenschap die de andere Statenleden natuurlijk ook toekomt, maar u wat meer omdat dit bij u zo zichtbaar is: met een opengeklapte laptop nog stukken lezend – dat spreekt mij erg aan, dat begrijpt u – in de commissie Infrastructuur, Mobiliteit en Economie. U was zeer actief in slechts korte tijd bij de Staten betrokken, maar u wordt vooral zeer gewaardeerd voor de lange tijd waarin u zich als volksvertegenwoordiger hebt ingezet voor de publieke zaak. Het is mij een genoegen u de versierselen voor het lidmaatschap van de Orde van Oranje Nassau te mogen uitreiken. (Applaus).

Mijnheer Van Benthem, u houdt van het debat. Met zichtbaar plezier, met de glimlach die we nu ook op uw gezicht zien verschijnen, kon u namens uw fractie voorstellen van GS met het mes fileren. Dat was u wel toevertrouwd. En vooral als de VVD er weinig heil in zag, dan was u onverbiddelijk. Denk eens aan het muziekpaleis in Utrecht of aan de Bosscherwaarden. Dan moest de gedeputeerde af en toe flink aan de bak om een voorstel overeind te houden. Dat fileren hebt u al eerder gedaan. Vandaar ook uw bijzondere plek in deze afscheidsvolgorde. Van 1994 tot 2004 was u raadslid in de gemeente Zeist. Vanaf 2004 hebt u in de Staten de plek van de heer Ekkers overgenomen. Dat hebt u gedaan op een zichtbare manier. Nadrukkelijk betrokken bij de onderwerpen bibliotheekwerk en cultuur. Maar zeer nadrukkelijk ook, en zeker ook op de achtergrond, bij talloze onderwerpen die het binnenlandse bestuur raken. Niets voor niets bent u immers ook intussen een van diegenen die tot het ambt van burgemeester is geroepen en wel in de mooie gemeente Eemnes. Ik dank u voor uw bijdrage aan de Staten en voor uw langdurige bijdrage als gemeenteraadslid in combinatie met het Statenlidmaatschap. Het is mij een buitengewoon genoeg u de versierselen op te spellen behorend bij het lidmaatschap in de Orde van

Oranje Nassau (Applaus).

Mijnheer Van Malestein, u was van 1994 tot 2003 raadslid in de gemeente Maarn. Sinds 2003 bent u Statenlid. U hebt zich zeer intensief bezig gehouden met het provinciaal programma inzake luchtkwaliteit. U was een ware pleitbezorger van de ongelijke vloerse kruising Driebergen-Maarn of de A12. Een terechte wens, zou iedere buitenstaander, ook ik, zeggen. Je vraagt je dan af waarom het dan nog niet gebeurd is. Maar het is een lastig dossier. Niet alleen omdat er veel geld mee gemoeid is, maar omdat daardoor andere belangen op de tocht kunnen komen te staan.

De laatste jaren bent u vooral in beeld geweest door een aantal sessies armpje drukken met de heer Binnekamp over het op de kaart aangeven van gezondheidsinformatie versus knelpunten in de luchtkwaliteit. U hebt zich daarbij de ware volksvertegenwoordiger getoond. U wilde dat graag, maar de heer Binnekamp zag daar niets in. Of het daarmee definitief van de baan is, weet ik niet, maar het is het voorbeeld dat u kenmerkt als volksvertegenwoordiger. Dat zien we meer: Statenleden die vanuit hun raadslidmaatschap naar de Staten zijn gekomen weten als geen ander hoe het is om dicht in de buurt van burgers te functioneren. In de gemeenteraad kun je eerder aan je jas worden getrokken dan in de Staten. Je herkent die Statenleden in dat opzicht altijd. Zeer bedankt voor uw bijdrage. Het is mij een genoegen ook u de versierselen op te spelden die horen bij het lidmaatschap van de Orde van Oranje Nassau. (Applaus)

Mijnheer Vis is ook iemand met een uitgebreide gemeentelijke en vervolgens provinciale carrière. Vijftien jaar raadslid in de gemeente Amersfoort. Sinds maart 2003 Statenlid. U was degene die in de commissie Water en Milieu vaak voor een luchtige inbreng zorgde met relativerende opmerkingen. En dat is belangrijk. Het is wat ik daarnet in het algemeen over de politiek al heb gezegd. Vaak duiken we in een schuttersputje hebben we te weinig oor voor tegenargumenten. Laat staan dat we oor hebben voor enige relativering. U weet het, relativering is een van mijn stokpaardjes. Relativering brengt ons vaak verder dan het vasthouden aan standpunten. En u deed dat zeer. Ik heb begrepen dat u sinds kort geen kaasliehebber meer bent, want u bent bang voor gatenkaas in relatie tot de koude-warmteop-

slag, een onderwerp dat u zeer aangaat. Welnu dat zou zo kunnen zijn, maar los daarvan, onze hartelijke dank voor uw politieke carrière. Die was heel wat meer solide dan gatenkaas, dat mag zeker gezegd zijn. Dank daarvoor. Met plezier zal ik u de versierselen opspelden die horen bij het lidmaatschap van de Orde van Oranje Nassau. (Applaus)

Mijnheer Najib, met genoegen sta ik hier om een aantal dingen over u te zeggen. Van 1990 tot 1998 was u raadslid in de gemeente Utrecht. Sinds maart 2003 bent u Statenlid. U bent een Statenlid dat zich zeer sterk heeft gemaakt voor met name de Sociale Agenda, een belangrijk onderwerp binnen de Staten. Ik heb het al eerder gezegd: de fysieke zaken willen nog wel eens winnen, maar de Sociale Agenda is voor de provincie als bestuurslaag niet minder belangrijk. Uitgeprocedeerde asielzoekers – vanuit uw achtergrond een begrijpelijk onderwerp – maar ook het vervoliprogramma binnen de Sociale Agenda: bibliotheekwerk en cultuur. U hebt daaraan een belangrijke bijdrage geleverd. En dat terwijl u naast het Statenlidmaatschap vele andere drukke werkzaamheden had. U hebt dat op een wonderbaarlijke manier weten te combineren en dat is niet altijd even gemakkelijk geweest. Met u vertrekt een Statenlid met een groot sociaal hart. Ook jegens u wil ik graag gezegd hebben dat uw lidmaatschap, zowel van de raad als van de Staten, zeker ook in deze dagen, een bijzondere vermelding verdient. U bent immers een van die voorbeelden in ons land die het belangrijk vinden om samen voor integratie te staan. Samen van deze samenleving iets te maken. Een samenleving die er anders uitziet dan honderd jaar geleden en die dus verantwoordelijkheid van ons alleen vraagt. U met uw achtergrond hebt door te kiezen voor volksvertegenwoordiger in de raad én in de Staten daarmee een belangrijk signaal afgegeven, ook naar die talloze mensen die veel belang hebben bij het welslagen van integratie van mensen die van buiten ons land hier naartoe zijn gekomen. Dat is een belangrijk onderwerp. Het kan niet vaak genoeg gezegd worden, zeker op de momenten dat anderen dat belang zo met voeten treden. Zeker ook vanuit dat perspectief doet het mij een buitengewoon genoegen u welkom te mogen heten in de Orde van Oranje Nassau. Ik speld u de versierselen die behoren bij het lidmaatschap van die orde, gaarne op. (Applaus).

Sommige mensen mag je uitluiden, maar je vraagt

je op zo'n moment dan wel af of dat zin heeft. Want er is een soort permanente politieke aanwezigheid als het gaat om de heer Ditewig. Maar voor dit moment is er nu toch een knip gevonden. Die knip is niet zo terecht, want uw politieke werk, mijnheer Ditewig, zit er eigenlijk nog niet op. En dat klopt ook wel met de achtergrond van waaruit u opereert. U bent iemand die niet alleen als raadslid in De Bilt, maar die ook in de Staten blijkt heeft gegeven van grote betrokkenheid bij vele onderwerpen. Uw voorliefde is natuurlijk bestuurlijke zaken: bestuurlijke herinrichting, de Heuvelrug. Maar gelet op uw sfinxachtige positie in de fractie – men ziet u namelijk overal opduiken en er is altijd wel een moment waarop u even iemands arm aanrakend vervolgens iets in diens oor te fluisteren hebt – bent u, mijnheer Ditewig, een politicus zoals wij ons die kunnen voorstellen. Niet alleen op de momenten en bij de onderwerpen waar u voor staat, maar ook op de achtergrond en als het kan een beetje meesturen in het totaal. Zowel in de fractie als in de Staten. Ik dank u voor uw bijdrage daaraan. Zoals ik zei, het politieke werk is nog niet af. Maar die tussenstand mag nu eens onderstreept worden bij deze gelegenheid. Niet alleen als dank voor uw werkzaamheden in de Staten maar ook in bredere zin als het gaat om uw eerdere politieke werk. Ook vanuit dat perspectief is het mij een buitengewoon genoegen u de versierselen die behoren bij het lidmaatschap van de Orde van Oranje Nassau te kunnen opspelden. (Applaus).

De heer Van de Groep, Melis mag ik ook zeggen. Dat geldt overigens ook voor de andere Statenleden. In dat opzicht kijk ik terug op fiere, plezierige en persoonlijke verhoudingen met u, mijnheer Van de Groep. U bent ook zo'n Statenlid dat het ver schopt, mijnheer de burgemeester.

Van 1994 tot 2002 was de heer Van de Groep raadslid in de gemeente Bunschoten. Hij werd daar ook wethouder en hij combineerde dat met het Statenlidmaatschap. Zeer uitzonderlijk werd hij in zijn eigen woonplaats burgemeester. Dat is niet makkelijk ook al heb je een goede reputatie, er is altijd wel een kiezelsteen die in de weg ligt bij zo'n benoeming. Maar het is een uitzonderlijke prestatie. Dat is u ook zeker gegund omdat u in uw Statenlidmaatschap vaak hebt laten zien dat u van de hoed en de rand weet. Als het gaat om het politieke werk, maar vooral ook als het gaat om de procedures die

daar omheen zitten. Als je iets mag verwachten van een burgemeester als voorzitter van de raad, dan is de orde, het presidium van de raad, bij uitstek een belangrijk onderwerp. Wat moet en mag er wel en wat niet als het gaat om het indienen van moties en orde van vergadering, als het gaat om lastige, andere raadsleden. Kortom, dat is een achtergrond waarbij de heer Van de Groep veel blijkt heeft gegeven van het eten van kaas. Als het gaat om die onderwerpen kan hij dat als geen ander. Als voorzitter van de commissie Ruimte en Groen, was hij een uitstekend voorzitter. Bij de procedures wist hij precies de vinger te leggen. Aimabel was hij zeker, maar alleen dan als de agenda dat toeliet.

Ik dank ook u voor uw bijdrage als het gaat om het op orde krijgen van de relaties tussen fractievoorzitters en presidium, een belangrijk aspect. U was ook een Statenlid – en dat verdient respect, ook gelet op uw achtergrond – dat niet schuwde die referentie te leggen naar die achtergrond, met name naar uw religieuze achtergrond. Maar ook een Statenlid dat voor een metafoor of een beeldspraak niet uit de weg ging. De Kadernota 2003, 'likken aan de jampot' of zo is mij verteld, u hebt de verhoging van de opcenten ooit in relatie gebracht met 'gevulde koeken'. Wat wil je ook, als je uit Bunschoten komt? Zeer bedankt voor uw bijdrage. Zeer bedankt ook voor de samenwerking in het fractievoorzitteroverleg en in het presidium. Met veel genoegen – hoe kan het ook anders, ik heb u immers eveneens met veel genoegen burgemeester van Bunschoten zien worden – reik ik ook u de versierselen uit die horen bij het lidmaatschap van de Orde van Oranje Nassau. (Applaus).

Mijnheer Van Leeuwen, Maarten, je bent een persoon met een grote, politieke staat van dienst. dat is niet alleen een kwestie van tijd, maar ook van inhoud.

Van 1990 tot 1994 was u, mijnheer Van Leeuwen, raadslid in de gemeente Maartensdijk. Van 1994 tot 1998 was u daar wethouder en sinds april 1999 bent u Statenlid. Net als de heer Van de Groep was u als Statenlid iemand die niet onder stoelen of banken steekt waarvoor hij staat. Ook als het gaat om zijn achtergrond. En ook als het gaat om de verwevenheid van die achtergrond aan te geven met het politieke werk. Dat is moeilijk en tevens lastig, omdat lang niet iedereen daarover hetzelfde denkt. Vaak is het ook moeilijk omdat dat een kwestie is van hoe

je dat in praktijk brengt. U hebt daar veel aan gedaan. Ook hebt u vele malen, niet alleen in de Staten maar ook in het fractievoorzitteroverleg, blijk gegeven van de nodige staatsrechtelijke knowhow en ook van de nodige kennis over hoe je het best als partijen met elkaar kunt samenwerken en hoe je het best kunt proberen je verantwoordelijkheid als Statenlid te nemen, ook als het gaat om lastige kwesties.

U hebt soms ook op eigen agendapunten – ik memoreer dan het prostitutiebeleid – op een prangende manier de vinger kunnen leggen bij het aspect waaraan uw partij veel waarde hecht. U hebt zelfs het beleid van GS in dat opzicht geweigerd en ervoor gepleit de autonomie van de gemeenten in dat opzicht te respecteren. Een goede combinatie van zicht op staatsrechtelijke verhoudingen en opkomen voor uw standpunt.

U had een goed en dus belangrijk oog voor het functioneren van de Staten. Het Statenprogramma mag ik hier in dit opzicht zeker niet onvermeld laten. Wij zullen u herinneren als een gedegen volksvertegenwoordiger met een goed oog voor zuiverheid, vooral bij de staatsrechtelijke verhoudingen. Persoonlijk dank ik u ook zeer voor de momenten waarop u de bereidheid hebt gehad uw voorzitter aan te spreken op dat soort aspecten die van belang zijn om het totale functioneren van een provincie, inclusief de tegenstellingen die er politiek zijn, juist op het goede moment aan de orde te stellen. Ik dank u zeer. Het is mij een buitengewoon genoeg ook u de versierselen op te spelden die horen bij het lidmaatschap van de Orde van Oranje Nassau. (Applaus).

Over een nestor gesproken: dat is mijnheer Hooijer net niet. Als het echter gaat om het wandelend geheugen op sociaal en cultureel gebied, dan is hij dat wel. Sinds 1995 is hij voor de VVD in de Staten. Volgens mij heb ik al een keer van hem afscheid genomen in 2003. Maar met plezier doe ik dat nog een keer. Ik kan me zo voorstellen dat het niet helemaal hetzelfde is wat ik u, mijnheer Hooijer, nu zeg. Maar is het wel hetzelfde, dan mag het duidelijk zijn dat het ongelooflijk belangrijk is dat u dat nog een keer hoort.

Na de vorming van het college, vier jaar geleden, dook u weer op. En terecht. En dat is ook goed. U bent immers een man van de praktijk uit de zorg. Dus waren onderwerpen als jeugdzorg en zorg in

het algemeen goed aan u besteed. U bent ook zo'n trouw Statenlid dat bijna alle excursies voor zorg, cultuur en welzijn meemaakte, en dat bijna alle werkconferenties bezocht. Naast die zorgportefeuille heeft u zich ook ingespannen voor de gebiedsvisie en het uitvoeringsprogramma voor de Grebbelinie. U bent als Statenlid alom gerespecteerd voor uw taalgebruik en dus ook voor het minutieus corrigeren van concepten en notulen. Gelet op uw financiële achtergrond mag het lidmaatschap van de subcommissie voor de jaarrekening en de commissie voor de jeugdzorg zeker niet onvermeld blijven. De fractie, maar ook de Staten zullen u missen als een wandelend geheugen op sociaalcultureel gebied na twaalf jaar Statenlidmaatschap. Het is van belang om in de Staten mensen te hebben die weten wat het is waar ze over spreken en dat ze ook uit ervaring spreken en vanuit een maatschappelijke positie. U nam uw maatschappelijke ervaring mee uit uw eigen werk in de zorg. Dat is een belangrijk aspect van uw functioneren geweest, gecombineerd – dat mag zeker niet onvermeld blijven – met het feit dat u uw betogen vaak volstopte met heerlijk droge humor. Dank voor uw grote inzet. Het is mij een buitengewoon genoeg ook u de versierselen op te spelden die horen bij het lidmaatschap van de Orde van Oranje Nassau. (Applaus)

Last but not least, dat mag gezegd zijn. In feite kan er maar een de nestor zijn en dat is de heer Bijkerk. Die eretitel, mijnheer Bijkerk, en dat is het eigenlijk, hebt u op een geweldige manier inhoud weten te geven. Nestor worden is een soort van toevalligheid, tenzij je een strategie uitvoert om concurrenten uit te schakelen, maar daar heb ik u, mijnheer Bijkerk, nooit op kunnen betrappen.

De heer Bijkerk is een man met een groot politiek verleden en ook tegen hem zeg ik dat, in beider opzicht, qua lengte van jaren, maar ook qua inhoud. Meer dan vijftig jaar, bijna dertig jaar zelfs, zo zag ik, zit u in de politiek, vanaf 1979. Eerst elf jaar in de raad van Veenendaal en sinds 1990 hier in de Staten. Dan bent u inderdaad nestor. Niet alleen nestor maar ook fractievoorzitter van Groen-Links. Dan kan het ook niet anders dan dat u regelmatig struikelt over het feit dat er hier zo'n gewoonterecht is ontstaan als het gaat over het vormen van coalities.

Op de vraag of u op afzienbare tijd een finest hour beleeft, durf ik niet in te gaan. Dat durf ik straks

zelfs niet bij de nieuwe Staten. Er veranderen wel dingen, zo zie ik. De vorming van het college is begonnen met een belangrijk punt. Men heeft met elkaar gesproken. Ik heb gezien dat als punt 1 op de agenda stond dat ze in het vervolg naast elkaar willen zitten. Dat is hen kennelijk gelukt. De hiërarchie in het college is nu weg. De gedeputeerden zitten voortaan allemaal naast elkaar. Nu nog het antwoord op de vraag wie die coalitie zullen vormen. De Statenleden zullen daarvan meer zeggen nadat ze er wat van gevonden hebben. Ik vind er wel wat van maar ik zeg er niks van. Dat is het leuke.

Die positie ligt er nu eenmaal en dat neemt niet weg – en daarvoor spreek ik graag mijn complimenten en dank uit – dat u, mijnheer Bijkerk als nestor in die situatie echt werk hebt gemaakt van het vice-voorzitterschap. Het vicevoorzitterschap was er vroeger wel, maar dan in de persoon van de lococommissaris en het kwam opeens in de persoon van een van de Statenleden dankzij het dualisme. Graag spreek ik mijn erkentelijkheid en waardering uit voor die rol van vicevoorzitter. Dat durf ik ook en daarbij zal niemand mij tegenspreken. De VVD heeft dat nog eens heel uitdrukkelijk gedaan door te zeggen dat u die rol met verve hebt vervuld en dat u toegankelijk bent, betrokken en conventioneel. Mevrouw Raven heeft dat volgens mij in 2005 ook een keer gedaan. En terecht. U wordt gekenschetst als een man van beeldend taalgebruik die de politiek wat dichterbij brengt, soms wel heel erg dichtbij. U hebt eens gezegd, dat ging toen over de heer Van den Oosten: ‘op commissieniveau was er al een moment van wankelmoedigheid, maar wij hebben de heer Van den Oosten met ons allen ondersteund en hij is er doorgekomen’. De betrokkenheid van jou bij de heer Van den Oosten en later ook bij andere gedeputeerden was altijd evident. Maar in dit soort uitspraken kon ik toch een bepaalde ondertoon horen.

Mijnheer Bijkerk, u hebt met verve het Statenlidmaatschap vervuld ook als het ging om de politieke standpunten, maar zeker ook als het ging om het vicevoorzitterschap. U bent een warm pleitbezorger, en terecht, van de kwaliteit van het bestuur van de Staten. U hebt zich vaak ook terecht geërgerd aan op niets uitlopende debatten. Ook hebt u zich terecht eraan geërgerd dat dingen aan de oppervlakte bleven. Menigmaal hebt u gestructureerd uitgelegd wat u wilde bereiken. De komst van het Statenpro-

gramma is een belangrijk moment geweest. Maar ook als het gaat om de onderwerpen hebt u zich van uw taak gekweten. Het provinciaal natuurbeleid was in een aantal opzichten in uw woorden soms een fake. U schreef eens voor de gecompenseerde natuurontwikkeling voor een bedrijventerrein in Veewouden dat men er met een stevige aanloop zo overheen kon springen. Het was meer een bestuurlijk schaatsveldje, zo kwalificeerde u dat. Kortom, u bent analytisch en een scherp mens in wie wij een groot vicevoorzitter verliezen, een fractievoorzitter en ook een Statenlid. Voor mij is dit onverwachts een bijzondere gelegenheid om dat hier nog eens in het openbaar te zeggen. Ik denk vooral ook dat we hier in Utrecht een goede oplossing hebben gevonden voor de verhouding tussen het fractievoorzitterschap, het fractievoorzitterconvent – ik ben nog steeds blij dat ik dat in het Reglement van orde boven water heb kunnen houden – en het presidium. Hier in het Utrechtse hebben we ook inhoud proberen te geven aan de relatie tussen de voorzitters van de commissies en de gedeputeerden. Op die manier en in die verhouding tussen fractievoorzitters, presidium en de relatie tussen commissievoorzitters en gedeputeerden moet het politieke spanningsveld tot stand komen. Daar kan ook echt het dualisme gewonnen worden. Daar kan het in het dualisme om meer gaan dan alleen onderscheid tussen wij en zij. Daarvoor vervult de vicevoorzitter een belangrijke rol. Ik hoop van ganser harte dat bij de volgende Staten daar zeer nadrukkelijk naar gekeken zal worden. In de wet staat niet dat het per se de nestor moet zijn die dat doet, maar het feit dat het in deze periode deze nestor was, was een belangrijk voordeel. Zeer bedankt.

Met veel genoegen speld ik u, mijnheer Bijkerk, de versierselen op die behoren bij het lidmaatschap in de Orde van Oranje Nassau. (Applaus).

Dames en heren, het is voor een commissaris van de Koningin niet altijd goed om te zeggen dat hij gelijk heeft. Meestal heeft hij wel gelijk, maar je schiet er niet veel mee op. Sterker nog: je loopt dan veel meer risico. Maar de roemers zijn op. De volgende prangende vraag aan u is: wie heb ik overgeslagen? Niemand? Dan waren het er dus toch 38.

Straks zullen we graag met elkaar een glas drinken. Op elkaars gezondheid en vooral ook graag op de gezondheid van degenen die de Staten verlaten. U hebt belangrijk werk verricht en de samenleving

mag u daar dankbaar voor zijn. Eenieder doet dat op zijn manier. Maar de gezamenlijke inspanning mag er zijn. Ik ben begonnen met te wijzen op het belang van de provincie als bestuurslaag. Ik heb dat ook opzettelijk gedaan in relatie tot wat we in de afgelopen weken allemaal hebben moeten lezen. Daar voeg ik nog één ding aan toe. Toen ik de eerste keer geconfronteerd werd met Statenverkiezingen, en ik zou dat moeten vergelijken met de laatste Statenverkiezingen, dan durf ik te beweren dat wij in de afgelopen weken in de aanloop naar de verkiezingen vier tot vijf keer zoveel meer publiciteit hebben gekregen dan acht, negen jaar geleden. Laat dat een signaal zijn. Ik ben ervan overtuigd. Zo veel bladen hadden reeksen van artikelen. Personen werden er genoemd. Aan onze gedeputeerde, de heer Mik, werd in het Financieel Dagblad aandacht besteed. Dat zou tien jaar geleden niet het geval geweest zijn. Dat beschouw ik als een teken van het belang van deze Statenverkiezingen, wat het journaal daar ook over schrijft. Nogmaals: dank voor uw inzet. Het ga u allen goed. Het was mij een buitengewoon genoeg om op deze manier afscheid van u te nemen.

Ik ben u echter nog één antwoord schuldig: de fiets is er. In het mailtje heb ik het al kenbaar gemaakt. We hadden zo'n leuk afscheid. Ingrid kan het zelf beamen, ze zit hier. Het was zo'n leuk afscheid dat er een moment was dat ik graag weer terug zou willen komen, maar het is vooral heerlijk om dat gewoon maar een keer zo te zeggen. De fiets is er dus. In 2008 ga ik inderdaad richting Santiago de Compostella. Ik heb al bij mijn afscheid gezegd dat ik natuurlijk niets heb met aflaten. Wie zou ik zijn? Er zijn hier genoeg Statenleden die mij kunnen uitleggen dat ik daar absoluut niet op moet letten. Ik ga het, lekker eigenwijs, zelf ontdekken. Ik heb gezegd dat als het kleine stukje aflat dat ik daar kan halen betrekking heeft op het feit dat ik als uw voorzitter soms misschien ook de verkeerde dingen heb gedaan, dan doen we het daarvoor. Waar ik echter vooral de nadruk op wil leggen, is dat ik met u in deze Staten een ontzettend leuke periode heb gehad. Daar kan ik nog lang over nadenken. We hebben dat ook een paar keer kunnen onderstrepen door met elkaar een glas te drinken. Het Statenwerk is belangrijk genoeg om deze aandacht te krijgen en is ook belangrijk genoeg om regelmatig zestig spelers te krijgen.

Dank voor uw inzet. Het ga u goed. Ik sluit af, maar daarmee is de Statenvergadering nog niet voorbij. Ik geef graag het woord achtereenvolgens aan de fractievoorzitters. Als eerste is het woord dan aan mevrouw Raven.

Mevrouw RAVEN (CDA): Mijnheer de Voorzitter! Het is goed dat de fracties toch nog het woord voeren en niet de mensen die afscheid nemen. De Staten staan vandaag in het teken van afscheid nemen. Wij nemen afscheid van Statenleden die dat vrijwillig doen en van Statenleden die liever hadden gezien dat zij hier donderdag zouden zitten in plaats van vandaag. Bij de CDA-fractie nemen zeven mensen afscheid: Ardo Mengers, Ineke van de Kamp, Willem de Niet, Ingeborg Oostlander, Meus van der Poel, Eelke Jongsma en Plonia Pieper. Eelke en Plonia hebben het langst in de fractie gezeten en Ardo slechts negen maanden. Zij hebben twee volledige perioden zitting gehad in de Staten. Allemaal hebben zij zich met hart en ziel ingezet om als christendemocraten te functioneren in deze Staten en daarbuiten. Van de een heeft u wat meer gemerkt dan van de ander. Dat had met de onderwerpen te maken, maar soms ook met de aard van het beestje.

Als CDA-fractie hebben wij in afgelopen periode vrij veel wisselingen meegemaakt. Dat komt onder andere omdat wij geen dubbelmandaat kennen. Tijdens deze periode werden eerst twee fractieleden gedeputeerde, werd er een lid van de Eerste Kamer en werden er twee wethouder. Het motto van het afgelopen coalitieakkoord luidde 'Werk in uitvoering'. Uitgangspunt was het leggen van accenten op de uitvoering van plannen en niet op het maken van nieuwe beleidsplannen. Tijdens de laatste begrotingsbehandeling heb ik dan ook de balans opgemaakt en opgesomd wat we zoal hebben uitgevoerd en waar we als CDA-fractie onze accenten hebben gelegd. Dat hoef ik hier niet opnieuw te doen. Toch is afscheid nemen ook terugkijken. De afgelopen vier jaar was de CDA-fractie de grootste fractie met zestien mensen. Daarom had ik af en toe de hamer wel eens nodig. Acht mannen en acht vrouwen. Die trend zal zich overigens voortzetten, want komende donderdag zullen er vijf mannen en zes vrouwen worden beëdigd. Voor een fractievoorzitter is een van de belangrijkste taken – en dat geldt zeker voor een grote fractie – het maken van een team. Dat is volgens mijn

fractiegenoten gelukkig goed gelukt. In ons politieke functioneren, hebben wij in onze fractie veel aandacht besteed aan het creëren van draagvlak. In gesprekken met burgers, met gemeenteraadsleden en met bestuurders kwamen wij tot visies, standpunten of oplossingen. Voorbeelden hiervan zijn onder andere het streekplan en de herindeling op de Heuvelrug. Dat geldt ook voor onze aanpak van de polder Groot Mijdrecht Noord en van toekomstige herindelingen. Ons wordt wel tegengeworpen dat dit oeverloos gepolder tot gevolg heeft gehad. Dat is niet juist. Het betekent niet dat wij bang zijn of bang zijn geweest voor het nemen van beslissingen. Draagvlak en daadkracht zijn geen tegenstellingen. Daadkracht zonder draagvlak zorgt ervoor dat mensen de hakken in het zand zetten. Als dat gebeurt, moet je van goeden huize komen om de zaak weer in beweging te krijgen. Deze stijl van opereren is voor het CDA essentieel: samen. Samen met de mensen die het betreft. Bovenal hebben wij als CDA-fractie willen uitstralen dat politiek niet saai, zwaar en moeilijk is, maar vooral leuk. Leuk, omdat je meewerkt aan het inrichten van de samenleving. Leuk, omdat je als politieke fractie daarop invloed kunt uitoefenen.

Ik neem ook afscheid. Niet als Statenlid, maar wel als fractievoorzitter. Daarom bedank ik alle fractievoorzitters voor de collegialiteit van de afgelopen vier jaar. Dank ook aan de vele vertegenwoordigers van maatschappelijke organisaties die ons te woord wilden staan. Dank ook aan de inwoners van de provincie Utrecht. Met velen zijn wij in contact gekomen. Dank aan GS, de griffie en de ambtelijke organisatie die ons het werk als volksvertegenwoordigers mede mogelijk hebben gemaakt. En ook u, voorzitter: dank u wel.

De VOORZITTER: Zeer bedankt voor uw bijdrage. Het woord is aan de heer Levering.

De heer LEVERING (PvdA): Mijnheer de Voorzitter! Volgens mij is er maar één voordeel van het feit dat we nog geen nieuwe commissaris hebben: onze oude commissaris kan ons vandaag nog toespreken, want dat kan hij als geen ander. Dat is niet van onbelang. Ik vind het heel belangrijk dat wij op deze manier afscheid kunnen nemen. Dat we nog even horen waarvoor het allemaal goed is geweest. Dus, zeer bedankt daarvoor.

Ik zal niet iedereen bedanken die nu bedankt moet worden – we hebben immers maar vijf minuten gekregen. We krijgen dan bedankjes op bedankjes en dat kost te veel tijd. Natuurlijk denk ik aan het college als het gaat om de goede samenwerking en het ambtelijk apparaat. Maar toch speciaal denk ik nog even aan de nieuwe griffie die niet slechts voortreffelijk werk leverde, maar die ook grote vrolijkheid bracht. Als het gaat om die combinatie, dan is die niet te slaan. Zeer bedankt daarvoor in een totaal nieuwe opzet.

Ik ga nu evenmin uitgebreid mijn eigen fractie bedanken, dat zal ik morgenavond doen. We hebben dan de hele avond uitgetrokken om onze prestaties nog even op een rij te zetten. Ik memoreer wel dat ik denk dat wij een heel stabiele fractie waren. We hebben natuurlijk Adri van Bokkem moeten verliezen, maar dat lag niet aan ons, maar aan hogere machten. Aan de andere kant zijn we één fractielid kwijt geraakt omdat die het gemeenteraadslidmaatschap verkoos boven het Statenlidmaatschap en dat kun je ook niet voor zijn. Maar de stabiliteit dat verder iedereen de periode heeft uitgediend, zegt iets over de kwaliteit van onze fractie. In de laatste periode en tijdens de laatste vergaderingen heb ik vermeld gestaan van de enorme knowhow en de ver grote snelheid van vergaderen doordat we allemaal zo goed op hoogte waren van alles. Daarom betreur ik het ook dat zo veel mensen vandaag moeten vertrekken. Er treedt echter een sterk vernieuwde fractie aan en die zal het zeker ook goed doen.

Wat nadrukkelijker aandacht besteed ik aan wat er met de Provinciale Staten in de afgelopen periode is gebeurd. Ik heb twee perioden mogen meemaken: een onder het monisme en een onder het dualisme. Als het om de invoering van het dualisme gaat, is dat volgens mij in onze Staten vlekkeloos gegaan. Dat heeft bijvoorbeeld te maken met die vicevoorzitter. Maar dat heeft ook te maken met al die fractievoorzitters die dat convent vormden. Om het gedegen met elkaar oneens te zijn, moet je in staat zijn ruimte te scheppen die daartoe doet. Je moet het goed kunnen organiseren om te zorgen dat je in deze zaal op het scherp van de snede met elkaar kunt strijden. Daar is veel kunst en vliegwerk voor nodig en veel doordachte constructie. Mijn collegafractievoorzitters bedank ik omdat dit zo goed is gelukt. Ik denk overigens dat deze Staten monistisch

waren dan de vorige. Dat had iets te maken met de bedoeling dat het juist dualistischer zou worden. Sjoerd Swane en ik hebben zo nu en dan hard moeten werken om de boel bij elkaar te houden. Dat kwam gewoon omdat het spel in de Staten vrijer was geworden. Dat leidde er eigenlijk toe dat we nu in de afgelopen periode, volgens mij een monistisch periode hebben doorgemaakt dan in de vorige periode. Toen kon ik nog eens rustig tegen GroenLinks aanleunen en liet ik mij pas in een laat stadium tot de orde roepen.

Dat dualisme was ook bedoeld om de Staten dichter bij de burger te brengen. Dat was de bedoeling van Elzinga en dat stond in die voorstellen. Dat is gewoon niet gelukt. Dat wil zeggen dat dit in veel opzicht wel is gelukt, want we hebben de opdracht als Statenleden wel degelijk aangenomen om daar meer werk van te maken. Dat is ook werkelijk gebeurd en daarvan zijn talrijke voorbeelden te geven. Maar je kunt toch niet zeggen bij verkiezingen zoals wij die nu hebben meegemaakt, dat wij de Staten dichter bij de burger hebben geplaatst. Dan waren we wel weer naar de stembus gegaan. De voorzitter heeft iets gezegd over vier keer zo veel publiciteit. Er is misschien wel minstens zestien keer meer muurpubliciteit geweest, maar was dat wellicht vier keer minder als het gaat om de relativiteit?

Collega Witteman gaat straks nog een voorstel doen in zijn korte bijdrage. Hij wil de volgende Statenleden iets meegeven. Dat wil ik ook graag. Ik vind dat iedereen toch maar dat boek van Klaartje Peters moet lezen: 'Het opgeblazen bestuur'. Niet omdat ik het ermee eens ben, maar kritische analyses moeten we toch maar goed bekijken. Misschien hebben we in de afgelopen periode ook wel een flink aantal overbodige voorstellen aangenomen. En ik wens de nieuwe Staten vast toe dat in de volgende periode niet meer te doen.

De VOORZITTER: Ik geef het woord aan de heer Hooijer die zal spreken namens de VVD.

De heer HOOIJER (VVD): Mijnheer de Voorzitter! Onze waarnemend fractievoorzitter Frank Rohof is er vandaag niet. Vandaar dat ik van deze gelegenheid gebruik mag maken. Daar heb ik stevig over nagedacht. Toen kwam ik tot de conclusie dat sinds het opkomstpercentage landelijk gezakt is tot minder dan 50% je hoort praten over de legitimatie van Provinciale Staten en van de provincie. Dat is

natuurlijk flauwekul. Immers niemand praat in de VS over de legitimatie van de president die door ongeveer een kwart van het kiezersvolk wordt gekozen. En hoe zo'n brekebeen het soms ook mag zijn, alle inwoners van de VS beschouwen hem als hun president. Als wij vraagtekens zetten bij de legitimatie van verkiezingen omdat het opkomstpercentage minder is dan 50%, dan is dat een waardering voor de thuisblijvers. We belonen daarmee degenen die niets doen. En dat in een land dat het spreekwoord kent: wie niet werkt, zal ook niet eten.

De verhoging van het opkomstpercentage kan niet tot stand worden gebracht door geneuzel, maar door de provincie. Zij moet slagvaardig bezig zijn met de dingen die er voor de kiezer toe doen. De bleke provincie is te veel bezig zowel het rijk als de gemeenten te vriend te houden. Dat kan alleen door kleurloos te zijn en geen keuze te maken waar dat vaak wel nodig is. Het is de opdracht van Provinciale Staten om met de eigen duidelijke besluitvorming de kiezer aan te spreken. Niet het zo veel mogelijk andere overheden te vriend houden. Dat is het terechte verwijt dat wij van de kiezer krijgen. Dat betekent dat we andere overheden wel eens moeten bruuskieren om gezien en geloofd te worden door de kiezer. De tijd van polderen is allang voorbij. Dat is inmiddels verworpen tot modderen. De provincie moet zichzelf als overheidsorgaan onder de loep nemen. Daarbij moet, overeenkomstig de gemiddelde grootte van regionale overheden in Europa het aantal provincies minder worden. Dat besef is inmiddels overal doorgedrongen, maar heeft nergens geleid tot het maken van keuzen. We leggen de bal bij het rijk en dan wordt er een commissie-Kok benoemd die een advies uitbrengt waarover vrijwel iedereen heen valt. Het is niet moeilijk te bedenken wat het oordeel van de kiezer daarover is: plucheklevers zijn het.

Een provincie die ertoe doet maakt zelf haar samenwerkingskeuze en probeert die met de verschillende beoogde partners ook te realiseren. Wat jammer dat leden van Provinciale Staten de gelegenheid niet te baat hebben genomen om dat te doen. Hoe komt dat? Hoofdzakelijk omdat te veel Statenleden met elkaar en met Gedeputeerde Staten bezig zijn geweest. Voor creativiteit als Provinciale Staten was te weinig gelegenheid omdat te veel in termen van macht en compromis werd gedacht. Nu het aantal Statenleden met een kwart is verminderd, gaan er 38 oudgedienden weg, blijven er 25 zitten en komen er 22 nieuwe-

lingen bij. Afhankelijk van de samenstelling van het nieuwe college van GS zouden de nieuwelingen zelfs in de meerderheid kunnen zijn. En dát biedt kansen voor creativiteit.

De afgelopen periode was de eerste periode van het dualistische provinciebestel. Na de eeuwen van monisme kunnen de kansen van het dualisme niet in één periode worden verzilverd. De mogelijkheden voor creativiteit bij verschillende meerderheidsvormingen moeten verder worden ontdekt en uitgebuit. Dat maakt Provinciale Staten een stuk interessanter voor de media. Dan komt daardoor ook veel meer van het hopelijk duidelijke werk bij de kiezer terecht. Daardoor kunnen Provinciale Staten ook met terdaad laten zien hoeveel het belang van de burger is gestegen boven dat van het provinciale apparaat en de andere overheden. Van de nieuwe Statenleden is alleen Joop Binnekamp nog als Statenlid begonnen op de locatie ASP. Dat is niet de Smart Place, maar Achter Sint Pieter. Daar werd achter Paushuize strak geparkeerd en je leverde je autosleutel in zodat de bodes ruimte konden maken voor iemand die eruit moest. Er is toch veel veranderd door Provinciale Staten in hun worsteling met de mogelijkheden en de beperkingen van het systeem. Een creatieve strijd met het systeem wenst de VVD-fractie alle nieuwe Statenleden toe. Dat gaat niet altijd zonder wrijving. Maar zonder wrijving geen glans en zonder glans geen kans. Ik dank u.

De VOORZITTER: Het woord aan de heer Nugteren, fractievoorzitter van GroenLinks.

De heer NUGTEREN (GL): Mijnheer de Voorzitter! Laat ik beginnen met degenen die de eervolle onderscheiding hebben gekregen daarmee van harte te feliciteren. Het is zeer verdiend en ik ben ook erg gelukkig dat er in onze fractie twee leden zijn die deze onderscheiding hebben gekregen. Ze hebben er vele jaren voor gewerkt, maar het blijft toch een verdienste.

Wij zijn hier om afscheid te nemen van een groot aantal parlementaire collega's. Collega's uit de eigen fractie, maar ook collega's uit allerlei andere fracties. Collega's die gemeen hebben met elkaar dat ze zich sterk betrokken voelen bij de samenleving en zich daarvoor ook willen inzetten. Met andere idealen en opvattingen misschien, maar die inzet is er en die betrokkenheid is herkenbaar. Over tal van onderwerpen lopen de meningen natuurlijk uiteen, maar

altijd heeft op de achtergrond gespeeld – en dat vinden wij erg belangrijk; anderen hebben er ook al op gewezen – waardering en respect voor andermans opvattingen, maar ook voor de inzet van anderen.

Wij nemen ook afscheid van een groot aantal Statenleden, ook omdat de Staten in omvang inkrimpen. Daarover is al genoeg gezegd. Slechts een minderheid van twintig leden blijft over. Dat betekent dat in de nieuwe Staten de helft uit nieuwe Statenleden zal bestaan. Wat ons betreft, en anderen zullen daar graag aan meewerken, helpen wij graag mee om alle nieuwe Statenleden snel hun plek te doen vinden.

De volksvertegenwoordiger in de provincies is wellicht een specifiek soort mens. Wim Bos heeft niet geheel ten onrechte opgemerkt, of misschien wel vastgesteld, dat de provinciale volksvertegenwoordiger ook iets van een masochist heeft. In ieder geval iemand met een instelling van zelfverwijt en een gevoel van overbodigheid negerend. Dit gezien de kritiek die er in de afgelopen maanden is losgekomen op het instituut provinciaal bestuur en daarmee ook op het instituut Provinciale Staten en vervolgens op de mensen die daarin zitten. Kritiek die wel gronden heeft, maar waarvan ik het altijd jammer heb gevonden dat die op het moment kwam dat we met de campagne voor de verkiezingen bezig waren. Dat instituut is er nu eenmaal. De kritiek was natuurlijk nooit persoonlijk bedoeld, dat is duidelijk. Maar het was toch wel wat cynisch voor al die collega's die hard werkend met grote betrokkenheid gewerkt hebben aan een samenleving waarin ze geloven. Dat is toch de herkenning die ik in de laatste maanden gemist heb in de vele meningen die zijn geventileerd. Democratie bestaat uit afspraken en structuren, maar ook uit mensen. Zonder die mensen zou de democratie in het geheel niet kunnen functioneren, evenmin op provinciaal niveau.

Mijn dank gaat natuurlijk uit naar de collega's uit de fractie die vertrekken, maar ook naar alle andere collega's die vertrekken. Onze dank betreft tevens de griffie die vandaag al vaak is gememoreerd. Dat is ook terecht. De griffie heeft voor ons een enorme betekenis, omdat die het zo goed doet. Onze dank gaat ook uit naar het college van Gedeputeerde Staten waarmee wij het wel of niet eens waren, maar waarmee altijd goed te discussiëren viel. Ik denk dat wij al discussiërend veel hebben samengewerkt ten

behoefte van de publieke zaak. Hierdoor is de laatste jaren, vinden wij, heel veel bereikt. Ik hoop dat dit besef ertoe bijdraagt dat u allen die vertrekt, met groot genoegen en tevredenheid terugkijkt op de afgelopen periode. Wij wensen u daarvoor veel sterkte toe en ook veel goede jaren buiten deze Staten.

De VOORZITTER: Het woord is aan mevrouw Van Keulen, fractievoorzitter van D66.

Mevrouw VAN KEULEN (D66): Mijnheer de Voorzitter! Het is toch goed, vind ik, dat we besloten hebben dat elke fractie wat mag zeggen. Andere keren was het altijd de nestor die alleen het woord mocht voeren namens de leden die uit Provinciale Staten vertrokken. Daarvan vond ik wel eens dat die sprekers niet alle gevoelens vertolkten of soms helemaal niks dat van dat alles, of het was een compromistekst die zij uitspraken of iets waarin anderen zich niet helemaal konden vinden. Toch ben ik blij dat we allemaal nog wat mogen zeggen.

In de politiek en natuurlijk ook in de provincie Utrecht worden veel compromissen gesloten. In de afgelopen periode dat ik hier heb gezeten, zijn er vaak moties of amendementen aangenomen waaraan zo veel gesleuteld was dat ze een slap aftreksel werden van een oorspronkelijke intentie. Waarom doe je dat? Wel, omdat je een motie of een amendement wilt binnenhalen. Maar of dat dan wel zo goed was? Vaak bleek dat een gevonden oplossing niet helemaal of zelfs helemaal niet meer de juiste te zijn voor het probleem dat aangepakt moest worden. U bent inmiddels allemaal wel bekend met het onderzoek van mijn partijgenoot Klaartje Peters? Bas zei er ook al wat over. Zij heeft een vernietigend oordeel geveld over de provincies. Herman Sietsma vindt het geen goed onderbouwd wetenschappelijk onderzoek. Daarin heeft hij wellicht gelijk, maar hij moest wel toegeven dat er bepaalde kernen van waarheid in zitten. Ik denk ook wel dat zij de vinger legt op een paar zere plekken. In het bijzonder betreft dat de verrommeling van het landschap. Ik vind toch dat de provincie daar veel meer aan zou kunnen en moeten doen. Ik word hierover door mensen aangesproken met vragen als: gemeenten hebben oude bedrijventerreinen en er worden maar steeds nieuwe ontwikkeld; alles wordt maar volgebouwd en kunnen ze die oude terreinen dan niet eerst opknappen? Ik vind dat dit ook zal moeten, dus nieuwe Staten gaat u zich daar eens over buigen. Maar lees toch

dat boek 'Het opgeblazen bestuur' en doe er misschien uw voordeel mee. Zelfreflectie is natuurlijk nooit weg. Natuurlijk doen we hier ons best om de burgers te laten zien en om hen te overtuigen dat de provincie heel belangrijk voor hen is. Maar de provincie heeft nu eenmaal meestal geen direct contact met de burgers, dus dat is gewoon moeilijk. Indirect doet de provincie natuurlijk heel goede dingen voor de burgers. Ik denk ook wel dat mensen gewoon maar wat zeggen. Als er bepaalde dingen moeten gebeuren zal het voor hen een zorg zijn wie dat dan moet doen. Ik denk dat wij in de provincie nog wel wat meer dan in de afgelopen periode aan een permanente campagne hiervoor moeten werken. Mijn opvolgers hebben zich dat in elk geval heilig voorgenomen met de kreet: wil de provincie niet zo heel veel vergaderen, dan gaat het misschien over vier jaar een stuk beter.

Ik ben zelf blij dat de Staten een stuk kleiner zijn geworden. Mijn oude fractiegenoten waren het daarmee niet altijd eens. Dat is ook ten koste gegaan van mijn fractie. Maar toch vind ik die verkleining van de Staten een goede zaak. Tot nu toe zaten we soms met vier of vijf vertegenwoordigers van de grote partijen in één commissie. Dat heb ik altijd nogal overdreven gevonden.

Het heeft D66 in de afgelopen jaren niet meegezet. Dat is voor het grootste deel natuurlijk aan ons landelijk opereren te wijten. Maar in de provincie hebben we daar nu duidelijk last van gehad. In 1991 hadden we elf zetels in deze Staten. En toch werd D66 toen buiten het college gehouden. Dat zeg ik nu echt voor de laatste keer. Ik wil Rein, Ton en Kees niet ontmoedigen, maar ik vrees toch dat er niet veel zal veranderen. In 1990 vergaderden we met de Staten in het oude provinciehuis Achter Sint Pieter. Daar was ik toen fractiemedewerker en ik had er een heel leuk kamertje met uitzicht op een heel mooi tuintje. De kamer van de commissaris was er gewoon op de begane grond, dus dicht bij de burger. Die kon er bij wijze van spreken zo binnenlopen. Toen opereerden de Staten heel anders dan nu. We hadden soms superlange vergaderingen tot vier uur in de nacht soms. De zaal was wat kleiner dus ook benauwder dan hier.

Ik ben vast niet helemaal objectief, maar toch vind ik dat D66 in het afgelopen jaar een positieve bij-

drage heeft geleverd aan het provinciale werk, Ik werkte daarbij aan de volgende onderwerpen die wij vervolgens op de agenda hebben gezet: kenniseconomie, geen verhoging van de opcenten, aandacht voor vervoer over water, geen vuilstortst bij Klooster en de provinciale enquête naar de Nederrijnse Plas.

De D66-fractie blijft strijden voor groen en groei in de provincie Utrecht. Het is bekend dat u, voorzitter, geen fervent voorstander bent van het dualisme. De vraag blijft of de burger er inderdaad zo veel wijzer van is geworden. Dat was immers de opzet ervan. Ik vind het echter zelf een verademing. Er is meer debat ontstaan. Er zijn meer diverse coalities gesloten. De komst van de griffie vinden wij ook super.

Drie leden van onze huidige fractie zullen niet meer terugkeren in de Staten. Twee fractieleden hebben daar zelf niet voor gekozen, maar het politieke leven is hard. Gaarne bedank ik echter Han Gaaikema en Richard Ploeger voor hun inzet. De volgende fractie zal bestaan uit twee leden. Ik heb zelf besloten te stoppen. In de afgelopen jaren heb ik met veel plezier in dit gebouw gewerkt. Ik ga heel veel mensen missen. Mijn oudfractiegenoten, collega-Statenvollederen, de mensen van de griffie, ambtenaren die ik ken, maar ook de mensen van de receptie, de catering, de bodes en de chauffeurs. Het ga u allen goed.

De VOORZITTER: Ik geef het woord aan de heer Van de Groep, fractievoorzitter van de ChristenUnie.

De heer VAN DE GROEP (ChristenUnie): Mijnheer de Voorzitter! Dank u wel. Ik ben de gewezen voorzitter van de fractie van de ChristenUnie want de huidige fractievoorzitter en diens vervanger die vonden dat dit scheidend lid van de fractie zichzelf maar moest toespreken. Dat doe ik dus niet. Ik ben echter wel zeer dankbaar voor de waardering die door roemer en koninklijke onderscheiding tot uitdrukking is gebracht.

De waardering komt in de eerste plaats omdat de kiezers mij dit mandaat hebben gegeven om voor een periode van ruim twaalf jaar volksvertegenwoordiger te mogen zijn. Dat is toch een eervolle taak. Het is mooi dat je dit mag doen en dat je daarvoor de kracht en de gezondheid krijgt, en de gelegenheid en steun van het thuisfront. Dat kost heel veel uren en dat moet hier wel even genoemd worden.

Alle Statencollega's zullen dat kunnen beamen. Als wij in deze Staten bijeen zijn, weet het thuisfront dat je dit doet ten koste van veel vrije tijd die je soms eigenlijk aan andere dingen zou moeten besteden. Al zijn Statenvergaderingen met 63 leden niet altijd spannend, het wordt er vast niet spannender van als er nog maar 47 Statenleden zijn.

Ik heb heel goede herinneringen aan begrotingsbehandelingen en algemene beschouwingen. Daarbij proberen we altijd het goede te zoeken voor de provincie. De taak van de overheid is immers het goede te zoeken. Ik ben ook erg dankbaar voor de waardering die mij namens de collega's te beurt is gevallen, omdat ik op een gegeven moment erop attent werd gemaakt dat bij een verkiezing in het dagblad Trouw ik tot beste Statenlid was gekozen. Ik dank de collega's Bijkerk en Doornenbal voor de vele publiciteit die hen ten deel is gevallen bij mijn verkiezing. Ik vond het erg leuk dat dit uit het midden van deze Staten kwam. Maar eerlijk gezegd, vind ik dat ze maar eens moeten ophouden met het kiezen van het beste Statenlid en de beste provincie enzovoort. We zitten hier allemaal even hard ons werk te doen. Dat hadden ze eigenlijk in die krant moeten schrijven.

Ik heb enorm veel plezier beleefd aan het voorzitterschap van de commissie Ruimte en Groen en hoe de mensen in die commissie zich hebben uitgesloofd om het streekplan tot een goed einde te brengen. Dat was een grote klus. Van meet of aan moest daarbij met allerlei politieke verschillen omgegaan worden. Omdat je gedurende dat proces samen een team wordt, worden middelmatige zaken dan onbelangrijke zaken en dan blijft de essentie over. Daarover wissel je dan met elkaar van gedachten en neem je besluiten.

Ik ga vertrekken. Twee jonge honden komen de fractie versterken. Ik moest toen zorgen voor de continuïteit. Dat mogen zij nu doen. Zij krijgen twee vrouwen aan hun zijde om die fractie gestalte te geven. Ik heb er alle vertrouwen in dat dit zal lukken. Er zijn echter ook niet-Statenvollederen die werk hebben verricht. Voor een kleine fractie is het van essentieel belang dat die voorziening in stand blijft, anders kan een kleine fractie geen commissievoorzitter leveren, zoals de ChristenUnie dat heeft gedaan.

Ik ga de Staten nu verlaten. Als je weggaat is er natuurlijk de vraag: kom je terug? Er zijn wel meer van

die Heintje Davidsen. Maar ik zeg nooit nooit. In de eerste plaats is er binnen mijn partij geen verbod voor de combinatie burgemeester-Statelid. Dat mag dus nog in Nederland, dat staat immers in de wet en men weet dat ik van wetten en procedures houd. Er is ook nog iets anders aan de hand dat opmerkelijk is: de kans dat ik in deze periode terugkom, is niet zo groot. Ik sta als nummer 22 op de lijst. Er zijn nu vier personen gekozen. Als er met hen iets gebeurt waardoor ze geen Statelid meer kunnen zijn – ik hoop echter dat ze met z'n vieren de rit af kunnen maken – dan zal er tussen de nummer 5 en 21 van de lijst vast wel iemand zijn die dat gaat doen. Maar dat zei men acht jaar geleden ook. Toen stond ik namelijk ook als 22ste op de lijst. En toch kwam ik toen in 2001 als nr. 22 op de lijst van ChristenUnie in de Staten. Dus zeg ik nooit nooit.

Ik ben dankbaar voor alle goede contacten. Het was heel erg fijn om met elkaar in saamhorigheid, zoals het binnen de Staten kan, gestalte te geven aan het werk. Ik hoop u allen weer te zien in ander verband.

Ik neem nu afscheid met een mooie groet die in het Nederlands betekent Gode bevolen: adieu.

De VOORZITTER: Het woord is aan de heer Witteman, fractievoorzitter van de SP.

De heer WITTEMAN (SP): Mijnheer de Voorzitter! De SP-fractie en ook deze Staten nemen afscheid van een kleurrijk lid, te weten Leen de Vries. Hij is behalve Statelid ook een hartstochtelijk fietser. Wellicht kunt u, voorzitter, de eerste rondjes met Leen meefietsen; hij weet hoe het moet.

Leen is een man die met beide benen op de grond staat. Hij draait er niet omheen. Dat is hier vandaag al eerder gezegd. Hij zegt precies waar het op staat. Hij gaat zich in de komende jaren inzetten voor onze organisatie in Woerden. Dat is tegenwoordig hard nodig met al die stemmers. Naast Leen gaan er nog enkele Statenleden weg. Daar zal ik heel kort bij stilstaan. In het bijzonder heb ik waardering voor mevrouw Plonia Pieper. Zij is echt een volksvertegenwoordigster van het oude soort. Niet van de oude stempel, dat is immers iets anders. Zij is zeer betrokken bij haar achterban.

Daarnaast is er mijn waardering voor de heer Jan Reerink, bekend en berucht om zijn kennis van de materie en ook vanwege zijn vasthoudendheid. Die is echt bijzonder. Ja, je bent van grote klasse, Jan.

Ik noem ook Steef Klarenbeek. Hij zat er al op te wachten. Politiek waren er natuurlijk grote verschillen, maar de FC Utrecht verbindt richtingen die wij samen delen. Als wij elkaar 's maandags tegenkwamen, dan bespraken wij de wedstrijd van zondag, voor zover er iets te bespreken was. De blijvende 24 Statenleden roep ik hierbij op om samen met de nieuw te beëdigden Statenleden komende donderdag, komende maand de documentaire Al Gore bij te wonen; de heer Levering heeft dat al genoemd. Ik heb begrepen dat de heer Ruijs gastheer wil zijn. Dat spreekt mij aan.

Wij kijken vooruit en ik zie met heel veel genoegen naar de nieuwe periode. Ik dank u wel.

De VOORZITTER: Het woord is aan de heer Van Leeuwen, fractievoorzitter van de SGP.

De heer VAN LEEUWEN (SGP): Mijnheer de Voorzitter! Ik begin met iets dat buiten de orde is. Mieke wordt hartelijk bedankt voor de geweldige wijze waarop ze nu al bijna twee en een half uur de vloedgolf van woorden tolkt zodat onze kinderen die woordengolf kunnen volgen. Heel hartelijk dank, fantastisch.

Ik begin met het uitspreken van mijn dank aan Hare Majesteit de Koningin voor de onderscheiding die ook mij te beurt is gevallen. Bovenal ook aan de Heer God die mij in de afgelopen jaren de kracht en de gezondheid gaf om dit mooie en verantwoordelijke werk te doen. Dan spreek ik eerst mijn dank uit jegens mijn vrouw en kinderen. Zij hebben mij al die zestien jaren gesteund en zij waren niet altijd enthousiast als er weer een dik pak papier binnenkwam met de post, waarmee tevens ook mijn afwezigheid thuis samenhang. Omdat die steun onontbeerlijk is om dit werk te doen, gaan wij vanavond met elkaar gezellig eten. Ik moet mij dus verontschuldigen voor mijn afwezigheid straks hier bij het buffet in dit huis.

Ik het bijzonder bedank ik mijn vrouw Corrie voor de vele jaren van trouwe steun en stimulans die zij voor mij betekende om naast mijn hoofdfunctie en werk voor diverse instellingen in mijn vrije tijd ook dit mooie werk te doen in het lokale en provinciale metier. Als jij mij in woord en daad niet overtuigd had dat jij er echt achter stond, had ik dit werk nooit kunnen doen. Daarom zijn de waarderende woorden van de voorzitter ook voor jou bedoeld. Daarom reik ik jou vanavond tijdens ons etentje

een alternatieve onderscheiding uit. Ik had je eerst tot ridder willen slaan, maar dat mag niet, zelfs niet binnen SGP-kringen. Dat is immers tegenwoordig niet meer toegestaan. Maar je krijgt van mij een alternatieve onderscheiding als ridder in de orde van de Maartensdijkse Leeuw. Het moet D66 toch goed doen dat we zo de vrouw centraal stellen.

Voorzitter, hartelijk dank voor uw waarderende woorden. Ik heb gepoogd mij naar eer en geweten met al mijn gebreken in te zetten voor de burgers van onze samenleving. Met waardering overigens heb ik u, voorzitter, hier in de provincie zien acteren als commissaris van de Koningin. Daarin was je de overtuigde democraat, maar soms ook een echte, ouderwetse gezagsdrager. Ergens anders heb ik je getypeerd als een D66-er van AR-huize. Zelden lukte het iemand om jou voor een karretje te spannen. Maar dat is ons gelukt. Wij hadden een publieksavond in Veenendaal over allerlei bestuurlijke thema's. Dat is het pakkie van onze voorzitter, dacht ik, en ik vroeg u of u wilde deelnemen aan een openbare, door de SGP georganiseerde avondbijeenkomst. En dat deed u graag. Daar was ik eigenlijk een beetje door verrast. Meestal had u wat dat betreft wel wat afwegingen. Maar u vroeg mij wel of u alle ruimte kreeg om te zeggen wat u wilde. Dat kon, wij zouden u in de Staten immers nooit afrekenen op de door u gesproken woorden. Toen u later de uitnodiging zag, en daarbij constateerde dat het toch wel een politiek geladen bijeenkomst was, had u er best wel wat ongemak mee. Maar u was sportief en u hield zich aan uw toezegging. Die debatavond verliep overigens uitstekend, dankzij uw bijdrage. Wat mij overigens in uw reactie opviel, was: "Ik had mij nog altijd een beetje de sfeer van de damp van zware sigaren in het SGP-zaaltje voorgesteld, maar dat was hier helemaal anders." Dat was in elk geval voor u een openbaring.

Ik wil nu eerste enkele woorden van waardering uitspreken jegens het college van GS. Ik meen dat dit college in staat is geweest hetgeen in het collegeprogramma staat: het boegbeeld van de presterende provincie te willen zijn, ook inderdaad gestalte te geven. Als een hecht team heeft dit college heel veel neergezet.

Ook onze waardering voor de collega's. Dank voor het gesprek en dank ook voor het begrip en de

waardering door hen opgebracht voor onze standpunten. Dank bovendien voor de collegiale omgang. En als ergens het een en ander gewreven had, kwamen we daar gezamenlijk altijd weer uitstekend uit. Wat dat aangaat, kan ik alleen maar terugzien op een heel fijne periode in deze Staten. Ik waardeer het dus bijzonder dat jullie ons de gelegenheid gaven onze authentieke opvatting en visie inzake overheid en samenleving uit te dragen. Als ik iemand daarin tekort heb gedaan dan hoop ik dat men mij ook dat wil vergeven.

Heel veel waardering voor de griffie die in feite uit het dal is opgestaan, met name in de persoon van Leo Graafhuis en al zijn collega's. Zij hebben gezorgd voor een uitstekende dienstverlening met korte lijnen. Zij hebben kwaliteit geleverd in de zaken waarvoor zij stonden. Waardering ook voor het ambtelijk apparaat in de persoon van Herman Sietsma: een visionair, maar met twee benen op de grond. Soms op de pedalen, maar hij was in elk geval iemand die enthousiasme uitstraalde. Daarmee wil ik het hele ambtelijk apparaat heel hartelijk danken.

Zonder iemand te vergeten zal ik nog twee dingen zeggen. Ik zal een beetje naar de toekomst kijken en ik zal ook een persoonlijke wens uitspreken.

Als ik naar de toekomst kijk, heb ik al een vraag. Een dringend verzoek aan de Staten in de nieuwe samenstelling: maak het mogelijk dat kleine fracties in dit democratisch bestel optimaal kunnen functioneren. Ik wil dan heel graag dat het besluit dat in het fractievoorzitterconvent in de oude Staten is genomen om met drie commissieleden te gaan werken – en dat er nu twee zijn geworden – nog eens in heroverweging wordt genomen.

Kijkend naar de toekomst staan we ook voor een nieuwe fase. Een nieuwe fase waarin het thema van samenwonen en samenleven van dit kabinet in ons verkiezingsprogramma Ruimte om te leven de omslag laat zien van het individu naar de samenleving. Ik ben ervan overtuigd dat de Agenda 2010 de agenda wordt van de zorgzame samenleving. Samen verantwoordelijk en niet meer eerst ik en dan de rest. Als we daarin met elkaar slagen dan betekent dat wat voor onze burgers. De problematiek kennen we allemaal. Die noem ik nu niet, want dat zou te veel tijd vergen. Ik hoop van harte dat u ze vindt met waarden en normen vanuit de persoonlijke gedrevenheid. Daarom wens ik ook Roelof heel veel

sterkte straks als eenmansfractie. Je hebt de gedrevenheid en de ervaring. Ik wens je heel veel sterkte en wijsheid om straks als SGP-fractie in dit midden ook de visie uit te dragen die wij hebben geprobeerd uit te dragen. Daarbij hebben we ook gekeken naar onze bestuurlijke verantwoordelijkheid. Persoonlijk leg ik hier ook een wens neer. Ik haal die bij een bestuurder van eeuwen her vandaan: dichterkoning David. Die zei: "Die uw wet beminnen, hebben grote vrede en zij hebben geen aanstoot". Die vrede wens ik u in het werk in deze Staten voor de Utrechtse samenleving, waar in vrede mag en moet worden samengeleefd. Vrede in het persoonlijk leven op basis van de heilzame geboden die God in Zijn Woord heeft neegelegd. Vrede persoonlijk in het geschonken geloof van de Here Jezus Christus die de weg, de waarheid en het leven is. Dát wens ik u allen toe. Collega's hartelijk dank voor de fijne collegiale samenwerking. Sjalom.

De VOORZITTER: Dank u wel. Daarmee zijn we aan het slot van deze afscheidsvergadering van de vertrekkende Statenleden. Ik dank voor uw komst en belangstelling en voor uw bijdrage aan deze bijzondere vergadering. Ik mag u graag uitnodigen om met ons het glas te heffen. Natuurlijk op de gezondheid van de vertrekkende Statenleden, maar zeker ook op het welzijn van de provincie.

Er wordt ook een buffet geserveerd. Dat is voor iedereen toegankelijk. Graag zelfs. U kunt nog geruime tijd, dat geldt voor iedereen, onze gast zijn. Ik sluit deze vergadering.

Sluiting van de vergadering om 17.45 uur.

Aldus vastgesteld in de openbare vergadering van Provinciale Staten van 29 mei 2007.

De voorzitter,

De griffier,